

כניף "שמרו משפט" * פקוח על: הזמנת עקולים, סיועם, חזיר ערכאות, פסקי דין, ותיק * ומגן לבעל שלא יקופחו מזכותם לבידוד הדין, חזן גמור, ומדיק זמני, ולמאן בבוחת, וטועים

ט"ו אדר תש"ע לפ"ק

לכבוד הרבנים הגאונים צ:

הרה"ג משה חיים אפרים פדואה שליט"א
הרה"ג אלחנן האלפערן שליט"א
הרה"ג אהרן דוד דוננער שליט"א
הרה"ג זאב פעלדמאן שליט"א

היות שלפי השמועה, אמורה להתקיים ביום מחר בעירכם חתונה של ר' מנחם ביקסענשפאן ג"י, עם האשה מרת צירל בלום (לבית האכהייזער). על כן הרינו שולח לכבודכם ה"ערעור על פסלנות הגט" של אשה זו שיצאתה מבית דינינו, והרינו מוכן ומוזמן לענות לכבודכם על כל דבר הצריך בירור בענין זה, ויה"ר שיתקדש ש"ש על ידינו, א"ס. [א"ה: בירור זה נס נתפרסם בי"א אדר תש"ע, כמכתב גלוי להר"ח פלאהר והר"י גאלד שליט"א, עם "הקדמה" הנמצא בפנקס בי"ד (מסמך 5008), והוא קיצור מהביאורים הארוכים על פרשה זו, שאנו עומדים באמצע עריכתה בספר משפט הכפיה [שחלקים ממנה מוצגים בפנקס בי"ד (מסמכים 5007 - 5010)], וכאן לא נתטפל רק עם הפסלנות העיקריים, המנויים בכתב בית דינינו מיום ט"ו אדר תשס"ט הנמצא בפנקס בי"ד (מסמך 1026)].

קונטרס מכתב גלוי

והוא בירור הלכה [מהדו"ק]

בפסלנות ה"גט מעושה" שבפרשת "בלום האכהייזער ביקסענשפאן"

ובו טז ענפים:

[ענף א]: דלא שייך חרם דר"ת בנ"ד. [ענף ב]: ד"מסירת מודעא" פוסל הגט אף כשלא היה ניכר האונס בשעת הגט. [ענף ג]: תוקף נאמנות בעל המערער על גט, עד שיוכחש בפניו בבי"ד בעדים כשרים. [ענף ד]: דגט הניתן מבעל שהיה תפוס ומשומר, הוא פסול ובטל אף כשלא עשו לו מאומה. [ענף ה]: דמתן מעות להבעל באופן דנ"ד, אין בכוחה להכשיר את כפיית הגט לכו"ע. [ענף ו]: דאפילו בעל המונע כל עניני אישות אין לכופו על מתן גט, וכש"כ כשלדבריו הוא "מורדת" שאינו חייב לפרנסה. [ענף ז]: דכפיית גט מוכח טענת "מאים עלי", פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד, אף כשיש אמתלא מבוררת על המאיסות. [ענף ח]: דגט מעושה שלא כדיון פסול אף בדיעבד, ותצא מזה ומזה ובניה מן השני ממזרים. [ענף ט]: דאם כפו מי שדינו לכופו להוציא, תוך כדי לקפחו מזכותו וכמבוקשו, הגט פסול ובטל מה"ת. [ענף י]: הסכמת גדולי הפוסקים: דאם כפו כשיש דיעה האוסר, הגט פסול ובטל מה"ת. [ענף יא]: ד"קלא" פוסל בגיטין אפילו כשנתברר אח"כ שהקול היה בשקר. [ענף יב]: החיוב להכריז על "ממזרים" כדי שלא יתערבו בין הכשרים. [ענף יג]: החיוב להתחשב עם "ערעור פסלנות" אף כשבי"ד המסדרין מכשירין ומתירין לה להנשא. [ענף יד]: דכש"הוזהרה" בפרוש שלא תנשא, או אף אם נשאת ע"פ "הוראה מוטעת" תצא מזה ומזה. [ענף טו]: גט שיצא עליה ערעור פסלנות מנומק, אסור לסמוך על הוראת מכשירים בלי דחיית דברי האוסרין. [ענף טז]: סיכום וקיצור היוצא מכל דברינו.

שאלה:

נובל אחד הזמין את הבעל לפנישה בביתו בכרוקלין, ביום ה' פרשת תצוה תשס"ט לעת ערב בעד "עסקנות" מצוה, תיכף כשנכנס לתוך ביתו, קפצו עליו כשבעה בריונים עם פרצופים מוסווים ותפסוהו, ולקחו ממנו את כל הפיצוי, כולל: בתי עינים שלו וה"סעל פאון", וקשרו את עיניו וכבלו את ידיו באזיקים, ואיימו עליו שאם לא

יגרש, לא יצא חפשי מתחת ידם, וגם יכוחו מכות רצח עד כדי מיתה, ובלילה הובילוהו קשור עינים ב"קאר" עם שומרים בנסיעה של משך שני שעות למאנסי, ושם החזיקוהו חבוש כל הלילה

ובבוקר הזהירוהו שאם לא יציית להם לומר ככל אשר מצווים עליו, אז יחזיקוהו תפוס לזמן ארוך בלתי מוגבל ואפילו ששה חדשים, וענה להם "הרי אתם יודעים שהנני כבול בידכם ואין לי ברירה אחרת..." **אח"כ** אמרו לו שמוכרח לקבל ממון [מ"ו אלף דולר], וכשמיאן רצו לתוכו בע"כ לתוך כיסו, וכשלא הניח להם שמוה לתוך כובעו שהיה מונח שם, וכשזרקם משם שמוה לתוך הקופסא שהניחו בו כל חפיציו שלקחו ממנו שהיה מונח אצלם. **אח"כ** אילצוהו למנות שליח לצאת לכתוב גט ולומר כל אשר ציוהו, בעוד שנאלץ לעמוד בחדר השוך כשפניו מוסבים אל הקיר ומסובב עם שומרים עם פרצופים מוסווים.

וככה במצב זה, כפוחו ליתן גט לאשתו צירל בת מו"ה ישראל יחזקאל אלתר האכהייזער נ"י מלונדון ביד "שליח קבלה" מוסוה. ולאחר שהיה תפוס אצלם למשך י"ט שעות, שמוהו קשור עינים ב"קאר", ונסעו עמו אחת הנה ואחת הנה הניחוהו לצאת, וזרקו אחריו לחוץ הקופסא שהמעות [וחפיציו שלקחו ממנו] היו מונחים שם, ותיכף נסעו מהר משם.

תשובה:

הדבר ברור, שגט זה פסול ובטל לכו"ע, ואסורה להנשא אפילו אם יש לה מורים מתירים, כל עוד שאינם מבררים את דבריהם ע"פ הלכה, וכל עוד שלא ידחו את דברינו דלקמן. ואם תעבור ח"ו ותנשא לאחר, הדין ברור שתצא מזה ומזה, ובניהם מן השני ממורים עד סוף כל הדורות, רח"ל. ונבאר דברינו בענפים דלקמן, ומה' נשאל עזר שלא נכשל ח"ו בדבר הלכה, וזה החלי בעזהשי"ת.

ענף א

החרם דר"ת על המוציא לעז על גיטין, ל"ש רק על מי שהיה שם בשעת מעשה ושתק, וגם רק כשאינו מצביע על "פסלות" מסוים, אלא שאומר בדרך כלל שהגט פסול מבלי לפרש הטעם.

הנה טרם כל שיח יצמח בבירור פסלות גט זה, עלינו להבהיר בקיצור, דה"חרם דר"ת" המובא במדרכי (גיטין, אות תנ"ה), ובשו"ע (אה"ע סי' קנ"ד, סכ"ז), לא נאמר רק על מי שהיה נוכח בשעת הגט וראה פסול ושתק, ואפילו אם היה שם ושתק, מ"מ אם יודע שיש פסול ודאי חייב להודיע, וכמש"כ בברכת המים (סדר הגט דר' מיכל, אות רמ"ג), ע"ש.

ובעי"ז כתב בצלאל אשכנזי (סי' ט"ו) דדוקא לעז של "שקר" אסור להוציא, אבל האמת חייב לומר, וכ"כ מהרשד"ם (יו"ד סי' רנ"ה), מהר"ם פדואה (שו"ת הרמ"א, סי' נ"ה, ונ"ו), נודב"י (קמא, אה"ע סי' פ"ח), ברית אברהם (אה"ע, סי' ל"ו), חידושי אנשי שם (סי' קל"ו), נחל"ש (סי' מ"ה, אות מ"ז), ערוה"ש (אה"ע סי' קנ"ד, סכ"ד), ע"ש. [אדרבה חייבין להתחשב עם כל ערעור כדלהלן (ענף י"ג)].

ועתה נפן לרון מה משפט גט כזה על פי דעת תורה, כשהבעל בא ומתאר סיפור המעשה כג"ל,

ושום ב"ד לא הכחישו את דבריו, אלא שישנם רבנים האומרים שהגט כשר, אבל אינם נותנים שום טעם או הסבר על כשרותה של גט זה. אשר על כן, נבוא לרון על כל אפשרות "היתר" מה שייתכן לעלות על הלב ולהאמר, ולרון על כל אחד מהם בפני עצמו מה משפטו על פי דין תורה"ק.

והנה הדבר מוכן, דעל כרחק א"א לצדד להכשיר את הגט, רק באחד משני דרכים כלליים, או: **[א]**, דבאמת לא היה כאן שום כפיה כלל, אלא שהבעל משקר בעצם המעשה, וברא מלבו סיפור נאה. או: **[ב]**, דאכן היה כאן כפיה, אבל מ"מ יש להכשיר את הגט, משום שהיה מותר לכופו. ונבא להוכיח בעזהשי"ת, דשני הדרכים מופרכין כאחד, ואין להם שום תקומה כלל ע"פ ההלכה הברורה, וזה החלי בעזהשי"ת.

ונתחיל מקודם, לפי המהלך הכללי הראשון: של"ה כאן כפיה, וכזה גופא יש שני מהלכים פרטיים: מהלך א', של"ה כפיה כלל, ואף לא ב"מציאות", כלומר שכל אופן ביצוע הגט, היה ככל גט רגיל ממש, שהבעל בא שם ברגלו מעצמו ומרצונו הגמור, לפי הזמן שנקבע לו מקודם, אלא שאח"כ ברה מלבו שקר גם שהיה "אנוס", בצירוף סיפור נאה מה שמציץ מתוך

אצבעו. ונראה מאי דקמן, מה משפטה של מענה זו ע"פ הדין

ענף ג

דין נאמנותו של בעל המערער על פסלנות של אונס גלוי וניכר בשעת הגט, ויש רגל"ד באומדנא דמוכח ו"אנן סהדי" שכן היה, הנאמן עד שיוכחש בפניו בבנ"ד ע"י עדים

ענף ב

בעל שעשה "מסירת מודעה" בפני שני עדים טרם ביצוע הגט, הגט פסול אף כש"ה ניכר בשעת מעשה שום אונס כלל

א. אמנם, אף לולא ה"מסירת מודעה", ג"כ יש להבעל נאמנות כל היכא שיש רגלים לדבריו. דהנה ע"פ דינא דגמרא (גיטין ג, א') משו"ה אצריכו לומר בפנ"כ ובפנ"ח, משום דבל"ז יש נאמנות להבעל לטעון שהגט מזויף, ועי' רש"י (שס, ד"ה מעיקלא) שכתב בזה"ל: השליח כשמקבלו מיד הבעל, ויודע בו "שברצון" מגרשה, ולא יבא [הבעל] ויערער עוד וכו', עכ"ל.

הנה בנ"ד, שהבעל מסר מודעה טרם ביצוע מעשה הגט בפני עדים כשרים, דהיות שמרגיש שאנשים אורבים עליו ושומרים את צעדיו, על כן כל זמן שלא יודיע להם מחוץ לבי"ד, טרט ביצוע הגט, או עכ"פ מיד לאחריו: שאכן נתן את הגט מרצונו, אז ידעו נאמנה שעשה כן ע"י "אונס". בכה"ג כשטוען אח"כ שהיה אנוס, הרי הדין פשוט וברור בכל הפוסקים, דכשהם מכירים באונסו הרי הגט פסול ובטל לכו"ע.

ועי' עונג יו"ט (סי' קס"ז, ד"ה והנה נ"ד) שהוכיח מדברי הגמרא הנ"ל, שהבעל נאמן בערעורו כל זמן שאין מכחישין אותו [בפניו כמובן וכדלקמן], ע"ש. ויותר מזה פסק מהרש"ך (מ"ג, סי' ק"ל), דעל ערעור הבעל צריכין לחוש, אף כשנתברר אח"כ ששיקר בקצת דברים, עם היות דבאחר ל"ה צריכין לחוש בכה"ג לדבריו כלל, משום דערעורו של הבעל חמור הרבה מערעורו של אחר, והביא ראיה לזה ע"ש.

ופשוט, דזהו אפילו כשלא היה ניכר שום אונס בשעת מעשה ביצוע הגט, ואפילו אם נתנו לו מעות כנ"ל, ואפילו אם אמר נוסח "ביטול מודעות" טרם ביצוע הגט כפי שציוו עליו המסדרים לומר. דהרי גם ע"ז גופא היה אנוס שיציית להם, ומשום כך הוא שנצרך לכל ה"מסירת מודעה", דאילו בגוונא כשניכר האונס, לא נצרך כלל שיעשה "מסירת מודעה" בכדי לפוסלה, דאז הגט בטל גם בל"ז.

ב. והגם שהר"ן (שו"ת, סי' מ"ג) [הובא בב"י (אה"ע סי' קנ"ד, מחו"ה)], וכן יוצא גם מדברי הרמ"א (שו"ת סי' ז"א) כתב: הבעל לא מהימן על טענת ביטול השליחות, רק כשעשאה בפני עדים שלפניו. אמנם שאני טענת ביטול השליחות, משום דזהו נגד הסברא שיתחרט אדם מדבר שעשה מרצונו הטוב, משו"ה לא מהימן לטעון שביטל השליחות בינו ולבין עצמו, רק אם עשה כן בפני עדים.

ובספרינו הארוך יבואר ד"ז בארוכה, ועתה נסתייג בציון מ"מ מדוייקים לדברי הפוסקים. עי' רשב"ש (סי' של"ט), הה"מ (מכירה פ"ג ה"ח), מהר"ם אלשיך (סי' ל"ה) הובא בש"ך (חו"מ סי' ר"ה, סק"י), מהרלב"ח (סי' ל"ד) הובא בש"ך (שס), פירדס רמונים (אה"ע סי' ז, אומות ו' - ח'), רמ"א (סי' ר"ה, ס"ד), סמ"ע (שס, סק"י"א), קצות"ח (שס, סק"ג), פירד"מ (שס, אות י"ד, ד"ה אמנס דצרי), ע"ש ואכמ"ל.

אדרבה, הר"ן עצמו כתב שם, דעכ"פ כשאכן יש רגל"ד שהאמת כדבריו, אז הוא נאמן וחיישינן לדבריו, עכ"פ עד שיוכחש בפניו. ועפ"י פסק בשם אריה (סי' ז"ג) להלכה ולמעשה, דבעל שטוען שלחצו עליו על מתן גט עם איומי מסירה ומאסר, אם חזינן שנתן את הגט פתאום, למרות שידוע שמיאן בזה מקודם, הרי זה בלבד דיה שתשמש לנו כרגל"ד, שאכן היה אנוס, וממילא נאמן לפסול את הגט עם טענה זו אף כשאין לו עדים על אונסו ע"ש.

ומעתה הרי פשוט וברור, דאפילו אם נניח לרגע קט כפי המהלך הדמיוני, שהיה כאן גט רגיל, והבעל בא לשם ברגליו לפי זמן שנקבע מקודם, והכל נעשה כרגיל, ול"ה נמצאים שם אנשים מוסווים כלל כפי מה שמספר. מ"מ הדבר פשוט, דאף אם לו היה כן, הגט פסול ובטל, כיון שעשה "מסירת מודעה" טרם כן, וגם עכשיו טוען שהיה אנוס, וזפו"ב ואינו סובל שום אריכות כלל.

וא"כ, הרי גם בנ"ד הכל יודעים: שזה כמה שנים שלא רצה לגרשה בשו"א, כי היה רוצה

בהצנע ובהחבא [עם האמתלא דייראת הממשלה], אם כן כששום אדם או בי"ד אינו מכחישו בגלוי, לומר שאכן היה גט רגיל, בודאי שנאמן ע"ז.

ה. **ומלבר** מה שיש "רגלים לדבר" באומדנא דמוכח טובא, שאכן האמת כדבריו שנתפס בידי מאנסים וכנ"ל, אף הרבה יותר מזה יש דברים בגו בנ"ד, דהו"ל בבחינת "אנן סהדי" ממש שהאמת כדבריו. דהרי עצם הדבר, מה ששום אדם או איזה בי"ד, לא הכחישו אותו להכריז בפומבי ולומר, ששקר בפי הבעל שהגט נעשה בהחבא ע"י אנסין מוסווים, דהלא אנחנו בי"ד פלוני סידרנו את הגט בגלוי, והיה גט רגיל שהבעל בא ברגלו אל הגט לפי הזמן שנקבע לזה מקודם, ונתן את הגט מרצונו הגמור והטוב בלי שום כפיה ואונס כלל, דבר שבודאי היה מתרחש אם אכן היה באמת גט רגיל. וכיון שזה לא התרחש, ושום בי"ד אינם מכחישים אותו בגלוי, הרי זה גופא משמש לנו כהודאת בעל דין וכמאה עדים בבחינת "אנן סהדי" ממש, שהאמת כדברי הבעל.

ד. **דהרי** אם שקר היה בפיו, ובאמת שהגט היה גט רגיל, בלי שום אונס, א"כ אין שום הסבר בעולם על השתיקה הנפלא והמוזר הזה, איה איפוא הבי"ד שסידרו את הגט, למה מחביאים עצמם בחור העכברים. אם לא משום שהאמת כדברי הבעל, שאכן כפאוהו, ומאותו טעם שהסתירו עצמם בשעת מעשה, אינם רוצים לגלות עצמם גם עכשיו.

ו. **וממילא** פשוט, דמה שאין להבעל עדים לאשר את דבריו, אינו שום תמיה כלל, דהלא לפי דבריו שכפאוהו על הגט בצניעה ובאופן מוסווה. הרי אין לו שום אפשרות בעולם, שיוכל להוכיח זאת בעדים, דהרי חברת המעשים עושים תמיד במחשך מעשיהם, תוך כדי האמתלא דייראת הממשלה, ואינם מניחים לשום אדם מבחוץ להיות נוכח אצל גט כזה, וכל הנוכחים שם, כולם משתייכים ל"כנופיית המעשים" המשתפים פעולה ביחד. הלהן תשברנה, לאותן אלמים שהסוו את פניהם בשעת מעשה, שעכשיו יבואו ויגלו את עצמן, ויודו לדברי הבעל שאכן כפאוהו בסתר.

ז. **ובאמת** דכ"ז מוכרח מעצמו, דאם לא תימא הכי, שצריכין לחוש לדברי הבעל כשטוען כן בכה"ג, אלא דנימא שדבריו בטלים ומבוטלים, א"כ הרי יצא לנו לפי"ז דין מוזר ומחודש:

בשלום, [ועכ"פ זה מיהא ברור, שהיה ממאן מלגרשה בעוד שהוא מקופח מזכותיו להחזקת הילדים, וכדלקמן (ענף ט)], וממילא לא מסתבר כלל לומר: שפתאום במשך הזמן קצר דביצוע הגט, התרצה לגרשה מרצונו הטוב אף תוך כדי קיפוחו מזכותיו, אלא שמיד אח"כ התחרט עוה"פ..

ג. **ועוד** "רגלים לדבר" באומדנא דמוכח טובא, שהאמת כדבריו שנתפס בידי מאנסים, דהרי בני משפחתו חיפשו אחריו כל הלילה. ואטו מסתבר לומר, שהבעל החביא את עצמו מבלי להודיע לב"ב, כדי שיחפשו אחריו ויוכל לומר אח"כ בשקר שנתפס בידי מאנסים, [או שנרחיק לכת ולומר, שגם הם ידעו מתרמית זה, ומה שחיפשו אחריו היה ג"כ בשקר ובמרמה], וביום המחרת הלך מעצמו אל הגט מרצונו הטוב, ואח"כ הוציא קול שקר שנתפס ע"י מאנסים...

מבל הלין טעמי, הרי אין לך רגל"ד יותר, מכל האומדנות דמוכחי טובא המנויין לעיל, שאכן האמת כדבריו שהיה אנוס על מתן הגט, וממילא פשוט, דעד שלא יוכחש הבעל ע"י עדים בפניו בבי"ד, בודאי שהוא נאמן לפסול הגט.

ד. **וכל** האמור עד כאן, לא נצרכה אלא אפילו בגט שניתן באופן רגיל ובפומבי, והבעל בא אל סידור הגט ברגלו ומעצמו לפי זמן שנקבע מקודם, וכרגיל בכל גט. אבל בנ"ד, שהבעל טוען שניתן בע"כ בהיותו תפוס ושבו ביד מאנסים, בזה אין אנו צריכין לאתויי עלה מכח שיש רגל"ד בעלמא וכנ"ל.

דכיון שצועק שכפאוהו לגרש בהחבא, תוך כדי הסוואת פני המשתתפים, באונס ניכר וגלוי להמשתתפים, והכופים בהיותם מושכרים מ"חברת המעשים" שמרוויחים מזה הון עתק, מחביאים עצמם תמיד מייראת השלטון, ועושים את מעשיהם בהחבא, והיי"ט שאינם באים להכחישו בגלוי ובפניו. ע"ז בודאי שהוא נאמן במוחלט, ול"ש לחוש אולי באמת היה גט רגיל מרצונו הטוב בלי שום אונס כלל, אלא שבדה מלבו בשקר סיפור מזעזע שתפסוהו באלימות וכפאוהו לגרש תוך כדי הסוואת פני המשתתפים.

דהרי הדבר ברור דבגוונא כמו בנ"ד, הוי בבחינת "אנן סהדי" יותר ממאה עדים שהאמת כדבריו, דהלא הדבר ידוע לנו שקיים כנופיא של "חברת מעשים" המתפרנסים ומתעשרים מבציעת גיטין מעושיין. וגם זה ידוע, שהם עושים תמיד את מעשיהם

מ"ז, שו"ב (מניינא מ"א, סי' כ"ט ז', וכ"ט), מהרי"א"ו (סי' ל"ה) שאינו נאמן בלא עדים, [וע"ע יד יוסף (אה"ע סי' ח'), מהרי"י הכהן (מניינא, אה"ע סי' י"ז), מהרי"א הלוי (אה"ע סי' ח'), רמ"ץ (אה"ע, סי' ל"ד, ול"ה), שנחלקו בעובדא א' אם צריכין גט אחר].

אמנם, כולהו מיירי באחד משה אופנים הללו: **[א]**, כשאין שום "רגלים לדבר" שערעורו של הבעל אמת. **[ב]**, כשהוא מערער באיזה טענה, מה שעושה את עצמו רשע על ידה. **[ג]**, כשהבעל כבר הוחזק שקרן בעת שחקרוהו, וסתר את עצמו בכמה דברים. **[ד]**, כשמסדר הגט או העדים מכחישים את דבריו בגלוי ובפניו. **או** כשאף לפי דברי הבעל היה הגט עכ"פ באחד משלשה אופנים הללו: **[ה]**, שהוא בא לשם ברגליו מעצמו. **[ו]**, שלא היה ניכר שום אונס בשעת מעשה בציעת הגט. **[ז]**, שהגט ניתן בגלוי, ועכ"ז אין לו שום עדים לאשר את דבריו.

משא"כ בנ"ד, דליתנהו לכל הנך שבעת הגדרים הנמנין לעיל. **אדרבה** בנ"ד, הרי יש לנו מלבד ה"רגלים לדבר", אף "אנן סהדי" דמוכחי טובא שהאמת כדבריו וכנ"ל, בכה"ג לית מאן דפליג וכו"ע מודים, שהבעל נאמן בכל פרטי סיפור דבריו, ומה שמכחישים אותו ב"קלא" דשמועות פורחות בעלמא, לא מהני כלל להחליש את נאמנותו אף בכלשהו.

וממילא פשוט דעד שלא יוכחש הבעל בב"ד ובפניו דוקא ע"י שני עדים כשרים, שמה שסיפר הוא שקר, ובאמת היה גט רגיל בגלוי, בודאי שהוא נאמן שתיאור סיפורו בכל פרטיה ודקדוקיה הוא אמיתי. [אדרבה, יש לדון ולומר, דאפילו אם אכן יבואו כהיום עדים כשרים, ויעידו בגלוי לפני הבעל שאכן היה גט רגיל, שלא יהיו נאמנים עוד וכנ"ל (ד"ה ולאדרינא)], ולא יכחיש זה שום הולך ישר שיש לו מח בקדקדו, כי אם קל שבקלים מתעקש והפכפכן ההולך עקלקלות.

בקיצור, עלה בידינו: **[א]**, דכל זמן שלא יוכחש הבעל בב"ד בפניו ע"י עדים כשרים, הוא נאמן. **[ב]**, וממילא מוטל עלינו לדון על הגט לפי דברי הבעל, וזפו"ב.

ועתה נפן למהלך ב', דאיה"נ של"ה כאן גט רגיל, אלא כפי המעשה מה שמספר הבעל, אבל

דבמה דברים אמורים - אותה הלכה הרווחת בכל הפוסקים, ש"גט מעושה" פסול ובטל [וכדלקמן (ענף ח)], זהו רק בגוונא כשהכפיה נתבצע בפרהסיא לעין כל. **משא"כ** כשהכפיה נתבצע בצינעה ובהחבא ובפרצופים מוסוים, אז הגט כשר למהדרין, דהרי לא נאמין לערעורו של הבעל, בהיות שאין לו עדים לאישור דבריו, וכיון דהם עושין כל הכפיות בצנעה, הרי נמצינו דכל הגיטין מעושין בימינו הם כשרים, וכמובן שלא יאמר כן רק הפכפכן וקל וריק מי שניחא ליה בהפקירא.

[עי' תשב"ץ (מ"א, סי' ע"ו, פ"ג, פ"ד, ל"ג) בתוקף הכח ד"אנן סהדי", ע"ש. ויש לצרף לזה מה שדנו הפוסקים, בענין אם ידיעה בלא ראייה יש לה דין עדות או לא, עי' צמח צדק (הקדמון, סי' ע"ט, מד"ה והא), שבות יעקב (מ"ב, סי' קע"ח), נודב"ב (קמא אה"ע, סי' נ'. וחו"מ מנינא, סי' ט'), רעק"א (קמא, סי' ק"ז. ומניינא, סי' נ"ה נ"ו), חת"ם (אה"ע מ"א, סי' ק"א, מד"ה והנה ידוע), ד"ח (אה"ע מ"א, סי' פ"ז), מראה יחזקאל (סי' פ"ו, ק"ו, ק"א), צמח צדק (סי' מ"ט, ז', ז"א), דברי מלביאל (מ"ג, סי' קכ"א, ד"ה ועוד), מהרש"ם (מ"א, סי' קל"ה), אחיעזר (מ"א, סי' כ"ה. ומ"ג, סי' נ'), חלק"י (יו"ד, סי' ל"ד), מנח"י (מ"א, סי' ג'), ע"ש].

ואדרבה, תוקף כוחה של ה"אנן סהדי" בנ"ד, מכח השתיקה והמוזר לזמן ארוך כזה, מגעת וחזקה עד כדי כך, די"ל דאפילו אם יבואו עכשיו עדים כשרים, ויעידו לפני הבעל להכחישו ולומר שאכן בא ברגליו אל הגט ושהיה גט כרגיל, שוב לא יהיו נאמנים עוד. **דהרי** יש נגד דבריהם קושיא גדולה וחזקה עד למאוד, דאם אכן האמת כדבריהם, א"כ מדוע שתקו כל הזמן מן בציעת הגט ועד עכשיו זה שנה תמימה.

ודבר זה מתורת רבינו מהרש"ל (סי' י"א, סוד"ה ומלילה) למדנוה, שכתב דעדים שהעידו מקודם בהחבא ובהסתר, כבר אבדו את נאמנותם, ואפילו אם יבואו להעיד אח"כ בגלוי אינם נאמנים, ע"ש. **ומעתה** כש"כ בנ"ד, ששתקו מלהחכים כלל ערעור הבעל זה זמן ארוך כ"כ, ולא חשו על כבוד המשפחות, בודאי שזה משמש לנו כהוכחה ברורה בבחינת "אנן סהדי" שמשקרים, דאל"כ אין שום הסבר הגיוני על שתיקתם המוזר למשך שנה תמימה, וזפו"ב.

ח. **ומש"כ** החת"ם (אה"ע מ"ב, סי' ה'), בי"א (קמא, אה"ע סי' ז"ה. ומניינא, אה"ע מ"א, סי' ע'), חמד"ש (אה"ע סי' פ', ופ"א), מחנ"ח (מ"ב, אה"ע סי' ל"ע -

מ"מ "להלכה" ל"ה כפיה בנ"ד, מפני שהבי"ד עשו את הלחצים באופן כזאת, מה שע"פ הלכה לא מיחשב ככפיה. והיינו דכיון דלא אסרוהו במאסר רשמי של הממשלה, רק בחדר רגיל ונוח, וגם לא הכהו בשוטין, רק הפחידו עליו במילי שיוכוהו, ממילא ייתכן דלא מיחשב ככפיה. **אמנם** באמת, ששני המחלבים הללו אינם מחזיקים מעמד ע"פ ההלכה, וכדלהלן:

ענף ד

גט שנתכצע בזמן שהבעל היה תפוס ומשומר תחת יד אנשים, שאיימו עליו: להכותו אם לא יגרש, ושלא יתירו אותו עד שיגרש, הוא "גט מעושה" הפסול ובטל, אף בשנמצא שם במצב נוח, ואף בשלמעשה לא הכהו כלל.

הנה, דבר זה, ד"ע"כוב יציאה ממקום" מיחשב כ"כפיה" גמורה, הוא פשוט בכל הפוסקים, דמבואר בדבריהם דלאו דוקא חבישה ב"בית האסורים" רשמי שע"י הממשלה, אלא אפילו כשחובשין את הבעל בבית מגורים פשוט, ואף אם לו יהא עם כל הנוחיות, ואף כשמאכילים אותו ברבורים אכוסים וכל מיני מעדנים. **מ"מ** אם אינם מניחים אותו לצאת משם עד שיגרש, הו"ל כפיה גמורה, עי' רמ"א (שו"ת סי' נ"ה, וסק"י נ"ט) [בתשובת מהר"ם פדואה] וז"ל, שהיה תפוס בעבור זה בעיר אחרת, אכן בפראג היה בן הורין, שלא ראו שם שום שומר עין עליו, עכ"ל. הרי לנו, דאם אכן יש מי שמעייין עליו ושומר את צעדיו, כבר מקרי כפיה.

ף"ל משאת בנימין (סי' כ"ג) שרבים ראו.. ששמו עליו שומרים כשהוליכו אותו לעיר וויניציא ליתן הגט, אע"ג דהתירו מעליו כל כבלי ברזל, מ"מ משמע ששמו עליו שומרים, והוליכו אותו ברשותם ותחת ידם, ולא הלך בעצמו וברצונו.. משמע שהוליכו אותו בעל כרחו ותחת שמירה, שאם לא יתן גט שיחזרו אותו לפארויביטש כבראשונה.. ויש לחוש שמפחד האונם נתן גט, [ועי' שו"ת פני יהושע (מ"ג סי' ע"ה) במי שהיה נחבש ביד הקהלה, עי"ש]. וגדולה מזו משמע מדברי התשב"ץ (מ"א, סי' א'), ריב"ש (סי' קכ"ו), ראנ"ח (סי' ס"ג), ומחרי"ץ (ישגות, סי' מ'), דאפילו כשרק אינם מניחים אותו לצאת מן העיר ג"כ מיחשב כ"כפיה", על אף שיכול להסתובב חפשי בכל חוצות העיר, עי"ש. ויותר מזה כתב מהרי"ק (שורש ס"ג), ובצלאל אשכנזי (סי' ט"ו), דאם נאסר מתחלה על מנת שיגרש, אז אפילו לאחר שהותר ממאסרו, אם ביד האנס להחזירו שם, מיחשב כ"כפיה" אף כשנתן הגט כשהוא חפשי.

אמנם, אף הרבה יותר מזה מבואר בפוסקים, דאפילו אם רק "הפחידו" אותו, או "הגזימו" עליו שיאסרוהו, ג"כ מיחשב גט מעושה, אף כשלא קיימו את איומם, עי' מאירי (גיטין פ"ח, ז'), ריטב"א (סס), רוקח הגדול (סי' המקט, שער ל"א), רמב"ם (מכירה פ"ג, ה"ד), ראב"ד (תמים דעים, סי' ל"ד), רמ"ה (סי' רנ"ה), רשב"א (מ"ג, סי' רע"ו), תשב"ץ (מ"א, סי' א'), בצלאל אשכנזי (סי' ט"ו), רדב"ז (ז' אלפים ז"ה) אהלי יעקב (סי' קל"ח), מבי"ט (מ"ג, סי' מ"א), דרכי נועם (אה"ע סי' ל"ה), יד ימין (אה"ע סי' כ"ד), בי"א (מניינא, אה"ע מ"א, סי' ע'), דברי מלביאל (מ"א, אה"ע סי' פ"ו), אבנ"ז (אה"ע סי' קע"ח, אות ז'), ידועות שלמה (סי' כ"א), משבנות יעקב (סי' ל"ט), שם אריה (סי' ז"ג, ו"ד), קדושת ב"י (סי' ל"ה), זקן אהרן (מניינא, אה"ע סי' קכ"א), עי"ש.

ומעתה, כש"כ וק"ו בנ"ד דכולהו איתנהו ביה: **[א]**, שהי' תפוס וכלוא ממש אצלם. **[ב]**, וגם איימו עליו להכותו, וגם להחזיקו שם עד משך זמן בלתי מוגבל, ובידם לקיים את איומם. **[ג]**, ומתן הגט היתה תוך כדי היותו שבוי ומשומר עדיין בידם בפועל ממש, בודאי שהגט פסול ובטל לכו"ע.

ענף ה

מתן מעות להבעל באופן שבנ"ד, אין בכוחה להכשיר את הכפייה על נתינת הגט בשריא, וכר"ע מודים בזה

א. ועתה נפן לדון, אם יש להכשיר הכפייה, מכח ה"מעות" שזרקו אחריו כששחררוהו מידם. הנה ז"ל הרמ"א (סי' קל"ד, ס"ח), אפילו קיבל מעות על נתינת הגט, לא אמרינן משום זה דנתרצה, (הגהות אלפסי פרק המגרט), עכ"ל. וז"ל הריב"ש (סי' קכ"ו) דליכא למימר בשום פנים, שיהיה מן הדין לכוף האישי לקבל מעות ושיגרש את אשתו, וכיון שאיננו מן הדין, אם עשה כן, הרי הוא גט מעושה שלא כדין, עכ"ל.

ף"ל מהריב"ל (מ"ג, סי' ע"ו), הכלל העולה, דגט מעושה הוא בטל אפילו דקיבל זוזי, עכ"ל. וב"כ הרדב"ז (סי' ז' אלפים ז"ה). וז"ל אהלי יעקב (קשתיו, סי' קל"ח) והילך דברי הרא"ם (סי' ז"ג) שאין למי שאנפוחו לגרש שום תקנה, לא בזוזי ולא בפיוס, אם לא שיסורו האונם מעליו, עד שלא ישאר לו להמגרש שום אונם על נתינת הגט משום צד בעולם, עכ"ל.

ף"ל משאת בנימין (סי' כ"ג), ואע"ג דפייס אותו בריצוי כסף שיתן לה גט, [ו]הוי לן למימר

אגב זוזי ואגב אונסיה גמיר (ומקני) [ומגרש], עכ"ז נראה דלא מהני ריצוי כסף כל זמן שיר האונס עליו, עכ"ל. ועי' נדיב לב (סה"ע סי' כ"ז) שהביא בשם הריטב"א ורבו הרא"ה בזה"ל, דאפילו נתנו לו מעות, כיון שהוא אנסו מתחילתו, לא אמרינן אגב זוזי גמר ומגרש, והגט בטל... דאל"כ לא הנחת בת לא"א עומדת תחת בעלה, שכל מי שיתן עינו על אשת איש, יאנס את הבעל ע"י ממון ויגרשנה... כללא דמילתא זאת התורה, דאשה זו היא אשת איש גמורה, ואסורה לכל העולם... ועל חכם הקהל מוטל על צוארו חומר איסור גדול, עכ"ל.

ו"ז ברכת רצה (סי' קי"ח), לדינא: אם אמנם שהוכחתי לדעת הרשב"א ז"ל, כל שנתנו לו מעות בעד הגירושינ דמי לזבונ... מ"מ אין לסמוך גם על אדם הגדול בענקים הרשב"א ז"ל אשר ידוע רוב גדלו, להקל בזה נגד דעת רוב גדולי המורים רבותינו הקדמונים אף גם האחרונים ז"ל, בייחוד באיסור אשת איש החמורה... מהלין טעמי נ"ל דהגט בטל ומבוטל, עכ"ל.

ובעי"ז כתב (סס, סי' קי"ט) כבר גליתי דעתי, דאף דעת הרשב"א ז"ל דהיכא שנתנו לו מעות לגרש דמי לזבונ, מ"מ חלילה לסמוך גם על אילן הגדול הזה, ולהקל נגד דעת גדולי המורים הקדמונים וכמעט כל האחרונים ז"ל, ומי זה אשר ירים ראש להקל נגדם, ומחגם באיסור אשת איש החמורה... ולכן בגט לא מהני מתן דמים להוציאו מכלל גט מעושה... דהרי אנו רואין שהיו צריכין לאנסו... מכלל הלין טעמי... אין ספק אצלי דאינו גט כלל, והרי הוא בטל ומבוטל, והחויב על חכמי הדור הקרובים להזהיר את האשה שלא תנשא ח"ו ע"י גט זה, כי יהיה מעוות אשר לא יוכל לתקן ח"ו, עכ"ל.

ו"ז תשובת יהודה (סה"ע סי' כ"א, אות א'), דאטו היכא שחובטין אותו במקלות ושאר מיני כפיה... דאח"כ נתפיים המגרש ובשביל ממון רוצה לגרשה, אטו לא מקרי זה גט מעושה, והרי הדבר מבואר בב"י (סי' קל"ד) וז"ל, היכא שאנסו לאחד ואח"כ נתפיים ליתן גט, אם מחמת ממון אם מחמת יראה... דודאי עומד בחזקתו הראשונה... הרי להדיא שהיכא שיש ביד המאנס עוד לאנסו כבתחלה, מקרי גט מעושה אף שנתרצה לגרש בשביל ממון, עכ"ל. [וע"ע דברי אמת (צכ, קוני' י"א, סי' ד'), אהל שם (צרוכנא, סי' י"ד), דבר אליהו (לערמאן, סי' ע"ב), משפט צדק (ח"ג, סי' ל"ג), נאות דשא (סי' קמ"ד), ונודע בשערים (ח"א, סי' ו'), עיי"ש].

ב. ונחוי' לדעת, דאף הפוסקים שהקילו באופנים מסויימים, לפסוק כדעת הרשב"א הנ"ל, דקבלת מעות מכשיר הכפיה, ה"ה: זכרון יהודה (סי' ע"ג), מהר"ח או"ז (סי' קכ"ו), רשב"ש (סי' של"ט), מבי"ט (ח"א, סי' ע"ו), יבין ובוועז (ח"ב, סי' כ"א), מהר"ם גאווזאן (סי' פ"ז), באר יצחק (סה"ע סי' י'), בית שמואל אחרון (סה"ע סי' י'), קול אליהו (ח"ב, סה"ע סי' כ"ב), אבנ"ז (סה"ע סי' קס"ו, אומיות ב', כ"ג), חמדת שלמה (סה"ע סי' פ', אות ג') [שהצ"צ (סה"ע סי' קס"ד), והפרדס רמונים (סה"ע, סי' ב', ד"ה אמנס) תמהו עליו, אמנם גם הוא מסיק דלהתירה לעלמא צריכה גט שני], צמח צדק (סה"ע סי' רכ"ב), משיב דבר (ח"ד, סי' ו'), נודע בשערים (אשכנז, סי' ו'), שארית יעקב (סי' ע"ז), אוריין תליתאי (סי' ס"ב), מחזה אברהם (ח"ב, סה"ע סי' כ"ב), עמק שאלה (סה"ע סי' קט"ו), פורת יוסף (ח"א סי' ל"ו, אות ז'), עיי"ש. [וראה עוד עזרת ישראל (סי' ל"ד), ליקוטי צבי (סה"ע סי' קל"ד), מהרשד"ם (סה"ע סי' ק"ג), ברית יעקב (ח"ב, סי' נ"ט), וברכת יוסף (סי' פ"ג), עיי"ש].

אמנם, הרי המעיין בצדק בדבריהם יראה, דאף אחד מהם לא הסתמך על הנימוק דמתן מעות בלבד, רק צירפיה כסניף בעלמא, במקרים שגם בלא"ה יש יסוד חזק להיתר כפיה ע"פ שיטות המובאים בשו"ע. ומתמצית דבריהם יוצא, דכולהו מיירי עכ"פ באחת מנימוקים הללו, [או בצירוף כמה מהם]:

- [א], **שהבעל** עזבה כמה שנים מחמת שלא רצה בה, [עי' מבי"ט (ח"א, סי' ע"ו), אבנ"ז (סה"ע סי' קס"ו, אומיות ג', ו"ג)]. [ב], כשהבעל אין לו גבו"א, וגם קידשה ברמאות, דגם בלאו נתינת הממון מותר לכופו לגרש. [עי' עבוה"ג (סי' ל"ה)]. [ג], כשהבעל לא עשה "מסירת מודעה" טרם בציעת הגט, [עי' מכמ"א (שער ז', סי' י"ב, ד"ה נמלינו)]. [ד], כשאכן עשה מס"מ טרם בציעת הגט, אלא שלא ביטל את הביטולים דלאח"כ, [עי' מהר"ם אלשיך (סי' ל"ה)].
- [ה], כשאכן ביטל את הביטולים דלאח"כ, אלא שלא ביטל גם את הפיסול דעידי מודעות דלאח"כ, [עי' מהר"ם אלשיך (סס)]. [ו], כשביצוע הגט היה באופן של"ה ניכר עכ"פ בגלוי שום אונס, [ולכל היותר היה אונס נסתר, כגון שאיימו עליו לפנ"ז שילך לשם תוך כדי העמדת פני רצון. עי' נחלת שבעה (סי' מ"ג), וחמדת שלמה (סי' פ"א), עיי"ש].

[ז] **ודוקא** כשאונסו אינו אונס הגוף, רק אונס ממון, [וכגון שמגרש מחמת שרוצה

וכדלקמן (ענף ו', אות ז', ד"ה ושניית). [ב], דהבעל לא קידשה ברמאות בהסתרת איזה מום. [ג], דהבעל אכן עשה "מסירת מודעה" טרם בציעת הגט. [ד], ואכן ביטל הביטולים שלאחריה. [ה], ואכן ביטל גם הפיסול עידי מודעות שלאחריה. [ו], והגט נעשה באופן שהיה ניכר אונס גלוי בשעת מעשה, שהיה מסובב עם אנשים מוסווים, דבר הגורם הפחדה, והיה מוכרח לעמוד כשפניו מוסבים אל הקיר, דבר המוכיח על "אונס".

[ז] **ולא** עוד, אלא דבשעת ביצוע הגט, היה נמצא במצב של אונס הגוף ממש, דהרי היה "חבוש" בידם, [מה דע"פ הלכה יש לזה דין "אונס" גמור לא פחות כלום מן הכאה ממש, וכנ"ל (ענף ד')], וזהו בנוסף למה ש"הפחידוהו" על הכאות, וגם שלא יניחוהו לילך משם אפילו זמן ארוך, [מה דכ"א מן שתי "הפחדות" הללו, יש להם דין "כפיה" בפע"צ, וכנ"ל (ענף ד', ד"ה אמנס)]. [ח], והאונס היה עליו בעצמו, ולא על אביו וכיו"ב. [ט], לא הסכים מעולם לקבל שום ממון ע"י פשרנים, [והדבר ידוע שזה זמן ארוך שלא רצה לגרשה בשו"א, כי רצה בשלום, או לכה"פ הילדים]. [י], לא רצה ביקש מהם מעות, אלא דאף כשרצו לאנסו לקבל סכום המעות שהם קבעו ורצו לתוחבו לתוך כיסו, לא הניחם בשו"א, וכששמיהו לתוך כובעו שהיה מונח על המטה, זרקם משם, ולא היה שום הראות "הסכם" מצידו על קבלת המעות.

[יא] **והמעות** לא היו תח"י בשעת הגט, אלא היו מונחים הפקר על המטה במשך בציעת הגט, [וגם לאחריה, רק שמוה בקופסא בין שאר חפציו, וכששיחררוהו מן ה"קאר", זרקהו אחריו בשוק ונסעו תיכף משם, ונמצא דאף אז, לא קיבל "מהם" כלום, דהרי "הפקירוה" לכל עובר אורח, ופשיטא דכשנטלם, זכה בה מן ההפקר, דאין לך "מציל מזוטו של ים" גדול מזה, דאם הוא לא היה נוטלם, בודאי שהעובר הראשון ברחוב שהיה נתקל בה, אם יהודי או גוי, היה נוטלם, ובפרט כשהודיע להם שרוצה להחזירה להם]. [יב], הסכום של ט"ו אלף דולר, הוא רחוק מאוד ממה שנותנים בכה"ג. [יג], דתיכף ומיד לאחר גמר ביצוע ההתעללות, בא הבעל ישר משם לבית דינינו וערער על כפיית הגט. ונמצאנו, דבנ"ד כו"ע מודים, דמתן דמים דבכה"ג, לא מהני כלל להכשיר הכפיה.

בחזרה את ממונו מה שלקחה ממנו, או בכדי לחסוך מלשלם קנס שקיבל על עצמו אם לא יגרש, דכיון דחזינן שמחמת הפסד ממון מוכן לגרשה, הרי הודה בזה שאכן יש לה דמים בעיניו, כ"כ בתו"ג (סי' קל"ד ס"ד, ד"ה עס קנסות), דבר אליהו (סי' ע"ג), ובחמדת שלמה (הנ"ל), צ"צ (אה"ע סי' רס"ג, אות ג'), ובנודע בשערים (הנ"ל), תיקון עולם (סי' טרה, מיקון ג', משונה ז'), חלקת יואב (דיני אונס, ענף ה', ד"ה היות), ועוד. [ח], דוקא כשהאונס ל"ה עליו, רק על אביו. [כ"כ מהריב"ל (מ"ב, סוס"י ע"ז)]. [ט], שהבעל שלא רצה מעיקרא לגרש, הסכים אח"כ ע"י פשרנים לקבל המעות מרצונו הטוב. אבל זה נדחה מלשון ב"י הנ"ל (ד"ה ח"ל), דעצם "התפייסו" לקבל, הוא ג"כ מאונס]. [י], דוקא כשהבעל פתח פיו לתבוע ממון, וגם קבע בעצמו את הסכום, ולא שהם קבעו הסכום והכריחו אותו לקבלה, [עי' חלוקא דרבנן (שנסוף שו"ת דע"ז), דרכי נועם (סי' נ"ג) שכ"ב בשם אהלי יעקב (סי' קל"א), ושכן משמע מהרא"ם (סי' ז"ה), ע"ש שהאריך, וכ"מ גם בגדולת מרדכי (סי' ט"ו), וח"צ (סוס"י א') דאף דאשה דומה לקרקע שא"ב אונאה, מ"מ דוקא כשלא כפאוהו על סכום המעות, והובא דבריו להלכה בפרד"מ (אה"ע סי' ז', אות ז', ד"ה אצל)].

[יא] **וגם** דוקא, כשהסכמתו לקבל המעות היתה "טרם נתנית הגט". [ובשארית יעקב (הנ"ל) קמדיגיש: דלא די ב"הסכמתו" לקבל המעות טרם נתנית הגט, אלא דבעינן גם שהמעות "יהיו בידו" טרם נתנית הגט. ובמהריב"ץ (ישנות, סי' מ') כתב: דלא די שיקבל המעות טרם "נתנית הגט", אלא צריך לקבל המעות טרם "כתיבתה", וכש"כ דלא מהני כלום לאחר כל מעשה בציעת הגט וכבנ"ד, וכמש"כ בגדולת מרדכי (סי' ט"ז), עיי"ש]. [יב], ודוקא כשנתנו להבעל "הון גדול", שנוכל לתלות ולומר דבהסכום שקיבל תמורתה, אכן "יש דמים לאשה". [כ"כ מהרש"ח (צני שמואל, סוס"י ו') להשוות החילוקי דיעות שבין הרשב"א והריב"ש, דבנידון הרשב"א קיבל הבעל סך גדול, משא"כ בנידון הריב"ש]. [יג], ודוקא כשהבעל לא ערער אחר כך על הגט, [עי' מהרש"ך (סוס"י ק"ל), ונודע בשערים (הנ"ל), עיי"ש].

ג. **וא"כ** בנ"ד, דאף אחד מהנך שלשה עשר תנאים מה שהטילו הפוסקים הנ"ל, ליתנהו ביה: [א], דהרי הבעל לא בגד בה ולא עזבה מחמת שאינו רוצה בה, רק מחמת טענת קביעת מקום מגורים

ענף ו

אפילו בעל המונע כל עניני אישות, אין לכופו על מתן גט, וכש"כ כשיש לו טענה נגדית, וק"ו כשהיא טוענת נגדו "מאים עלי", המשוויה ל"מורדת" שאינו חייב לפרנסה

ומעתה, לאחר שנתברר הדק היטב (ענפיס 3' וג'), דהבעל נאמן על עצם תיאור ה"עובדא" היכי דהוי. וגם נתברר (ענפיס ד' וס'), דלפי תיאור הסיפור, אכן היה כאן "כפיה" גמור "להלכה" המשוויהו ל"גט מעושה" מובהק. א"כ לא נשאר לנו כ"א לברר הספק האחרון, שע"פ מהלך הכללי השני: דאולי בעל זה הוא מאותן שמותר לכופו לגרש, ונראה מאי דקמן.

הנה האשה טענה בבי"ד שני טענות על קבלת גט: [א], שעזב אותה בתכופות למשך זמנים ארוכות, וגם לא זן ולא פירנס אותה, וממילא יש לו דין "מורד". [ב], היא טענה טענת "מאים עלי". ונבוא בס"ד על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, אם יש מקום להתיר כפיה על סמך טענות הללו, או לא.

הנה בשו"ע (אה"ע סי' קנ"ד, ס"ח) כתב בזה"ל: אם ידוע שהאיש רוצה לילך לארץ אחרת ישבוועהו שלא ילך, או יכפיהו שקודם שילך יגרש אותה לזמן עכ"ל, והוא מן המור שכתב כן בשם הרא"ש (כלל מ"ג, סי' י"ג) עי"ש. אמנם כמה תשובות יש בדבר:

א. ראשית, דלא מיבעיא לפי דברי הבית מאיר (סס) בכונת דברי הריב"ש (סי' קכ"ו), דווקא כשנותנים הברירה בידו, אם לישיבע או לגרש, אז לא נחשב ככפיה כשבוחר מעצמו לגרש, ואיה"נ דאם הוא חשוד על השבועה א"א לכופו אל מתן גט, בודאי דאין שום מקום לכופו על מתן גט מבלי נתינת הברירה בידו לישיבע. אלא דאף לפי דברי הפת"ש (סס, סקכ"ד) שחולק עליו, וס"ל דלא בעינן ליתן לו הברירה בין שתיהן, [וכ"כ גם בבית אפרים (חדשות משנת תרכ"ו, סי' י"ג), עי"ש]. מ"מ גם איהו מודה דעכ"פ אסור לכופו אותו על גט מוחלט, רק על "גט זמן" וכמבואר להדיא בלשון שו"ע הנ"ל, מכיון דבכה"ג הרי הברירה בידו לחזור אליה טרם כלות הזמן, ונמצא דאם לא חזר בעוד מועד, הרי גירש מרצונו, משא"כ על גט מוחלט, לית מאן דפליג דבודאי אסור לכופו.

ובפרט לפי מאי דסיים הפת"ש, דלפי מה שהביא (סק"ו) דברי הש"ך (גנו"א, סי' כ"ט ומ"ח), דאף במונע ממנה כל עניני אישות ג"כ אין כופין אותו

להוציא, [ודלא כדעת הרשב"ש (סי' ספ"ג) שצויין בהגהות רעק"א (סס), וע"ע בחזו"א (סי' ק"מ, אות י"ג, ד"ה שס ס"ח), דחולק על הפת"ש, וס"ל דגם הגבול"א לא קאמר רק לחומרא בעלמא עי"ש, ולכאורה לפי"ד החזו"א עצמו (סי' ל"ט) דכ"ה דאיכא דיעה שלא לכופו, אם עברו וכפו הגט פסול, גם כאן דינא הכי, ועי"ש], בודאי שיש לחוש ולהחמיר עכ"פ כשיטת הב"מ (הג"ל) דדוקא בדרך נתינת הברירה בידו בין שבועה לגט, הוא דמותר לכופו, אבל לא זולת, עכת"ד עי"ש.

ב. וישנית, דבנ"ד, דמה שעזבה ולא זן ופירנסה, היה מכח טענות נגדיות שיש לו עליה, והוא: דלפי ההסכם שביניהם קודם התחתנותם, היה המדובר שקביעת מקום מגורם תהיה בניו יארק, וע"כ רצה לעקור מלונדון לניו יארק, אלא שהיא מיאנה בדבר. [והא ראייה שע"ז היה עיקר הנידון, עד שלמדוה למאן בו ולתבוע גט, דהרי היא חתמה שט"ב אצל בית דינינו על טענת "קביעת מקום מגורים", ורק אח"כ אמרה, שע"פ עצת יועציה רוצית בבי"ד שמסדרין גיטין...].

וא"כ הרי בכה"ג פסק בב"ש (סי' ע"ה, סק"צ) דיש לה דין "מורדת" כשאינה הולכת אחריו, וב"מורדת" הרי קימ"ל בשו"ע ורמ"א (אה"ע סי' ע', סק"צ) שאינו מחויב לזונה ולפרנסה, וכן פסקו להלכה ולמעשה ברדב"ז (סי' מתמ"ט), וחקרי לב (אה"ע סי' ל"ד), ועי' בך משה (סי' י') דמסיק לאחר אריכות גדול שח"ו לעשות כפיה משום שעזבה, כשיש לו טענה על קביעת מקום מגורם לפי ההסכם המוקדם שביניהם, עי"ש.

ג. וישלישית, דגם מטענה נוסף רצה לעקור דירותו משם, והוא משום שקרוביה היו מרגילים קטטה ביניהם, [עי' שו"ע (אה"ע סי' ע"ד) ובפת"ש (סס)], ונמצינו דמה שעזב אותו המדינה, אין זאת אומרת כלל שעזב "אותה" ובגד "בה", ושלא רצה לחיות עמה בשלום, אלא אדרבה, מכיון שרצה בה, על כן רצה לעזוב את ה"מקום", כדי שיוכל לחיות "עמה" במק"א עם כל החיובים שיש לו עליה.

ד. ורביעית, דעכ"פ זה מיהא ברור, דעד שלא ישבו בבי"ד ודנו ע"ז גופא: אם יש לו הזכות למנוע ממנה שכו"ע מכח טענת מקום מגורים, או לא, ועכ"פ טרם שחייבוהו בבי"ד לחזור אליה, בהתראה שאם לא יעשה כן יוכרח לגרשה, בודאי

כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי ויהלות * מממבית מ' מניחם בית דין' וישיעריו מ' יל בית דין' (800)/713,8956 (718)/710,4655 (951)/262,3634 [רוח הנפש" (דמיטת כל המסמכים) הוא במסמך 9999 מסמך 5020 (לשעוירים 132, 144, לקבל בדואר אלקטרוני "אי מעיל", שלח דואר pdf@sendfast.org והננו מספר בה'סאבהשעקט', והטאר את ה'מעסידוש' ריקן, י'רוח הנפש" (דמיטת כל המסמכים) הוא במסמך 9999

א"ו היא אשר דברנו, דכיון שטוענת "מאיס עלי" ורוצית בגט, שוב נאבד ממנה טענת מזונות וכדבר האמור. [אלא דהרמ"א מסיק שם, דכיון שאינה מחוייבת לרוץ עמו, עליו לגרשה כדין הנ"ל (ד"ה הגה), אבל בזה קימ"ל, דרק בתורת "ברירה", ורק בגט זמן וכנ"ל (שם, מן פסקא גלא), ולא זולת].

היוצא לנו מזה: דמענת מניעת חיובי אישות בנ"ד, אין בכוחה להכשיר ה"גט מעושה" בנ"ד. **ועתה** נפן לרון על טענה השניה, והוא: "מאיס עלי" אם אכן יש בכוחה להכשיר את הכפיה בנ"ד, וניחזי אנן:

ענף ז

אם כפו למתן גט מכח טענת "מאיס עלי", הגט פסול ובטל מחמת אף בדיעבד, ואף בבעל היתר גרוע חלקי מאוד בגשם וברוח, ויש אומדנא דמוכח על אמותת המאיסות

א. הנה, היות שעיקר טענת האשה בכי"ד להתגרש, היתה מכח טענת "מאיס עלי", ע"כ נחזין להדגיש מקודם, דיש הרבה רגלים לדבר, שכל עצם טענה זו בשקר יסודה, אלא שיועציה לימדוה לטעון כן. **חדא:** דעד זמן קצר טרם ישיבת בי"ד, עוד ביקשה ממנו במכתבים שיחזור אצלה, ויסכים לקבוע את מקומם בלונדון.

ועוד, דכבר כתבנו לעיל (ענף ו, אות ז, ד"ה ושינת), שמקודם חתמה אצלינו שט"ב על טענת "קביעת מקום מגורים", ורק אח"כ אמרה לנו, שע"פ עצת יועציה, רוצית לשנות התביעה על "מתן גט"... **וא"כ** הרי מבואר בפוסקים, דאם למדוה לטעון "מאיס עלי", אז ליכא שום הו"א שזה תוכל להועיל לה מאומה, ע"י מהר"ם לובלין (סי' מ"ט), ושו"ת הרי"ד (סי' כ"ג), ע"ש וד"ב.

ב. אמנם אפילו אם טענת "מאיס עלי" היתה אמת, ולא למדוה לומר כן, מ"מ הרי הסכמת כל הפוסקים דלא קימ"ל כדעת הרמב"ם (אישות פי"ד, ה"ט) דמותר לכפות על סמך טענה זו, [ובהגדרת טענת "מאיס עלי" נכלל כל תביעה על גירושין שאינו מחמת הששה מומים שנמנו במשנה (כמוצות ע"ו, א'), ובמשו"ע (אה"ע, סי' קנ"ד ס"א ז'), ואף כשיש עליו טענות חזקות מאוד מחמת התנהגותו הרע וכדלקמן (נסוגויים מרצועות), מאחר שכבר פסקו הרמ"א (סי' קנ"ד, סכ"א), והש"ך (גנז"א, סי' כ"ט ומ"ט), והובא להלכה בפת"ש (שם, סק"ו, ס', כ"ד, ול"א), דבשו"א אין לכוף על יותר מן המנויין שם].

שאינ לו דין מורד. דהרי כבר פסק הבית מאיר (סי' קנ"ד), דכל היכי שאותו הצד שמונע חיובוה מצד השני, הוא משום טענות נגדיות שיש עליוה, הרי זה נכנס בגדר "עביד אינש דינא לנפשיה" ואין לו דין "מורד" כלל, והובא דבריו להלכה בפת"ש (שם, סק"ו הלשטון) ע"ש, ובנ"ד מעולם לא יצא עליו פס"ד שמחוייב לחזור אליה, למרות טענותיו בקביעת מקום מגורים.

ה. וחמישית, דהדבר מובן, שטענת "אינו זן ואינו מפרנס", לא שייך רק כשהוא מרעיבה ממש, וכמבואר בשו"ע (אה"ע סי' ע', ס"ג) ובנו"כ, [וע"ע חת"ם (אה"ע ח"א, סי' קל"א הלשטון)], משא"כ לפי המצב דכהיום, שנהנין מתמיכת הממשלה וכדומה, בודאי דליכא הו"א דיהא מותר לכופו עבור טענת מזונות, [ואם נימא כן, אז יהיה מותר לכוף שלשים אחוז מאחב"י על מתן גט ח"ו, כיון שאינם מרוויחין פרנסתם, א"ו דכל עוד שאינה מרעיבה א"א לומר כן כלל]. **ושישית,** דבנ"ד הרי מיאנה לקבל הדמי מזונות ששלח לה, [ע"פ עצת יועציה לרעה], וא"כ מאי טענה ד"מזונות" יש כאן, אם אינה רוצית לקבלה.

ו. ושביעית - והוא עיקר גדול, דבנ"ד שטענה גם טענת "מאיס עלי" וכנ"ל, א"כ בודאי ששני טענות הללו, דתביעת "מזונות" וד"מאיס עלי", הם צרות זה לזה, דבתקומת האחד יפול השני, דהרי ע"כ כשתובעת "מזונות", הכוונה: שהיא רוצית לחיות עמו בשלום, אלא שהוא על מנת שיתן לה מזונות, דאל"כ הרי תמות ברעב. **אבל** ברגע, שטענה עליו "מאיס עלי", וכבנ"ד שטענה כן בישיבת בי"ד הראשון, א"כ הרי טענתה הוא, שרוצית להתגרש, מכיון שמואסת בו ואינה יכולה לחיות עמו בשו"א, וא"כ הרי טענה זו מחריב וסותר את תביעתה למזונות מיניה וביה, דהרי ברגע שרוצית בגירושין ובפירוד, יש לה דין "מורדת" ששוב אין מגיע לה מזונות כלל וכנ"ל.

והגם שכ"ז פשוט וברור, עכ"ז נביא לזה ראייה ברורה, ממה דחזינן בדברי הרמ"א (שו"ת סי' ל"ו, ו"ו) וכן בשו"ת כתר בהונה (סי' נ"ו), שדנו באריכות בבעל ששנים שלימות עזב את אשתו, והולך נע ונד במרחקים, ולא זן ולא פירנס, לא את אשתו ולא את בניו, והיא טוענת "מאיס עלי", ורוצית לכופו על מתן גט, והשיבו דבשו"א א"א לכוף על סמך טענת "מאיס עלי" ע"ש. **ולכאורה** אינו מובן, דתיפ"ל דחייב לגרש מכח טענת מורד המונע ממנה כל ענייני אישות.

"מאים עלי", פוסל את הגט אף בדיעבד, הוא פשוט ומפורש בדברי גדולי הפוסקים שכל ב"י נשען עליהם, [ע"י הה"מ, ב"י, ד"מ, פרישה, ח"מ, וב"ש, (כמזיינים לעיל)].

ג. **ומש"ב** התשב"ץ (מ"ג, סי' ק"פ) בשם הרא"ש כלל (מ"ג, סי' ו') דבדיעבד אם סכמו על דעת הרמב"ם, וכפו על סמך טענה זו כשר. הנה, מלבד מה שהוא עצמו מדגיש בכרירות (שם, סי' נ"ו), ד"דיעבד" היינו דוקא לאחר "שנשאת" כבר, [כמובן, דוקא מבלי התראה שלא תעשה כן, וכדלקמן (ענף י"ד)]. בר מן דין פשוט, דאף בכה"ג ל"ה אזלינן לקולא ע"פ דעת יחידאה, בניגוד לדברי רוב מנין ובנין של הנך ארייותא הנ"ל, בנוגע להתרת א"א מה"ת.

ד. **ונראה**, דהיי"ט שהפוסקים מיאנו בדבריו, דא"ת דלאחר שכבר נישאת הו"ל דיעבד, הרי כל אחת שתדע זאת, תלך ותנשא, וכמש"כ הריב"ש (נמיוסות, סי' כ"ט) כלפי דין משאל"ס. ועוד והוא העיקר, דהרי המעיין בדברי הרא"ש יראה, דלא מחלק כלל בין "לכתחילה" ו"דיעבד", רק בין "לשעבר" ו"להבא", ומשמע דעכ"פ "להבא" הוא פוסל אף "בדיעבד", וכן כתב המהרש"ל (סי' מ"א) בפשיטות בכוונת דברי הרא"ש. [ומה שהחוט המשולש (טור ג', סי' ל"ה) רוצה להעמיס בשיטת התשב"ץ, דלאחר בציעת הגט הו"ל דיעבד אף קודם שנישאת, למרות דבריו המפורשים להיפך כנ"ל. הרי דבריו תמוהין ומרפסין איגרא מכח עוד כמה טעמי כדביארנו במק"א, וגם מדברי הרמ"א (שו"ת סי' נ"ו) שכתב היפך דבריו, ואכמ"ל].

ד. **ומלבד** כ"ז יש לדעת, דהרמ"א (סי' נ"ו) פסק להדיא, דאף הרמב"ם [המתיר לכוף על טענה זו, מה בלא"ה לא קימ"ל כוותיה בזה וכנ"ל (ד"ה אמנס), מ"מ] זהו רק דוקא כשאינה תובעת גט על סמך טענה זו, אלא שרוצית לעזוב, משא"כ כשתובעת גט על סמך טענה זו, אז גם הוא מודה דאסור לכוף, ופסול מה"ת, והמהרש"ם (מ"א, סי' נ"ט) סתם כוותיה, עיי"ש. [ולפי"ז נפל בכירא כל אפשרות כ"ש, לכוף על גט מכח טענת "מאים עלי", אפילו ע"פ שיטת הרמב"ם, כשמבקשת גט על סמך טענה זו וכבנ"ד, וז"פ].

ועתה לאחר שכבר נתבאר הדק היטב מכל הצדדין וצדידי צדדין, שגט זה יש עליה הפסול המובהק של "גט מערשה". נפן לדון, מה משפטה של "גט מערשה" לפי דברי הפוסקים:

רב"ב הרמב"ן (כמונות ס"ג, ז'), והרשב"א (מ"א, סי' תקע"א, ומקע"ג, ולקף קל"ז. וס"ה, סי' ז"ה. וס"ו, סי' ע"ג. וס"ז, סי' תכ"א. ונמיוסות סי' קל"ד, קל"ה, וקל"ח) דהסומך בזה על הרמב"ם, הוא מרבה ממזרים בישראל, ובהה"מ (אישות פי"ד, ה"ח), עיי"ש.

וב"ב הגה"מ (אישות פכ"ה, סק"ד) [במומר ומשומד, והובא להלכה בב"י (סי' קנ"ד, סוף ממו"ס ה'), רב"ז (מ"ד, סי' ר"ס), מהרש"ל (סי' מ"א), עבודת הגרשוני (סי' ל"ט), עיי"ש], רא"ש (כמונות פ"ה, סי' ל"ד. ושו"ת כלל מ"ג, סי' ו', וס"ה, רימב"א (סי' קכ"ז), תשב"ץ (מ"ב, סי' ס"ט), ב"י (אה"ע, סי' ע"ה), מושו"ע (שם, ס"א), רב"ז (מ"ד, סי' ר"ס) [בבעל המשתין בשינתו במיטה], מהר"י ווייל (סי' קל"ה), מהרש"ם (יו"ד, סי' ק"מ) [בבעל שרדף אחריה עם סכין להורגה], ושם (אה"ע, סי' י"ו, וקל"ה), מהר"ם אלשיך (סי' ח'), מהרש"ל (סי' מ"א) [בבעל שעשה מעשים אשר לא יעשו], ושם (סי' ס"ט) [במשחק בקוביא ושיכור המקיא לאחר שתייתו וכל הבית מתגעל מזה], ראנ"ח (סי' מ"א), מהר"א ששון (סי' קפ"ו), מהריט"ץ (ישנות מ"א, סי' רכ"ט) [ברשע גמור, נואף שיכור גנב ומצורע], ושם (נחמדות, סי' ל"ו, וקע"ז), רמ"א (סי' ל"ו, ונ"ו) [בגנב ומזייף מטבעות שהרחיק נדוד מביתו לכמה שנים, ולא פירנס כלל את אשתו ובניו].

וע"ע מהר"ם לובלין (סי' מ"ח), יבין ובוועז (מ"ג, סי' מ"ו), גדולת מרדכי (סי' ט"ז), אמונת שמואל (סי' ח') [בבעל שבזבז ממונו על זנות], דרכי נועם (אה"ע סי' נ"ח), ראש משביר (מ"א, אה"ע סי' כ"ו) [בבעל שנתפס למינות, וגם הסית אותה לזה, וגם היה רועה זונות], גודב"י (תניינא, אה"ע סי' ז', ונ"א), חת"ם (אה"ע מ"ג, סי' ס"א), ר"י מילער (סי' י"ד) [ברשע גמור ורועה זונות, שהיה לו חולי המתדבקת], שו"מ (קמא מ"א, סי' קע"ח. וס"ג, סי' קכ"ד), עין יצחק (מ"ב, אה"ע סי' ל"ה), חתן סופר (סי' נ"ט, אות א'), ריב"א (אה"ע סי' כ"ט) [בבעל הממשיך לחיות עם זונה, וכבר יש לו ג' ילדים ממנה], מהרש"ם (מ"ג, סי' ז"ג), קובץ תשובות (מ"א, סי' קע"ד) [בבעל שהתנהגותו מוזר, וכבר נפרדו זמ"ז ששה שנים, דלא מבעיא שאסור "לכופו", אלא דאף אי אפשר "לחייבו" כלל לגרש], שאילת שאול (מ"ג, אה"ע סי' ח', וט') [באנשים שעזבו נשותיהם, וחיים בגלוי עם אחרות], עיי"ש.

הרי לנו, דאף טענת "מאים עלי" שעם "אמתלאות מבוררות" מאוד, ג"כ לא מהני כלל להכשיר כפיה על הבעל. ומה שכתבנו, דכפיה על סמך טענת

ענף ה

גט מעושה שלא כדיון, אף ע"י ישראל, פסול אף בדיעבד, ותצא מזה ומוה ובניה מן השני ממזרים

א. ע"י משנה (יבמות ק"ג, ז), רמב"ם (גירושין פ"א, ה"א), רי"ף, רבינו יהונתן, רש"י, תוס' (כתובות ע', א'). יבמות ס"ד, א', ד"ה יוליף, ר"ת (ספה"י, משו' כ"ד), רמב"ן, רי"ו (חובה, נתיב כ"ד, מ"א), רשב"א (מ"א, סי' תקע"ג), מהריב"ל (מ"ג, סי' ע"ו), כ"כ במכתב מאלהו (אלפנדרי, שער ז', סי' י"ג) בשיתטם], ר"ן, ריא"ז (גיטין, פ"ט, ז'), שה"ג (גיטין מט"ט, ז', אות ד'), והה"מ (אישות פי"ד, ה"ט), רי"ד (סי' כ"צ), מהרי"ק (שורש קל"ג), עי"ש.

ובן איפסקא להלכה ולמעשה בכל הפוסקים בלי יוצא מן הכלל, ע"י שור ושו"ע (אה"ע סי' קל"ד, ס"ה ו'), וע"י ב"ש (שם, סק"י ו"ג), גדולת מדרכי (גלגט, סי' ט"ו) דפסול מה"ת, [וכן יוצא גם מדברי המ"ז (שם, סק"ט)], דרכי משה (אה"ע סי' ע"ו, סק"י), פרישה (שם, סקל"ו), ח"מ (שם, סק"ה), גבו"א (לצעל הש"ך, סימניס: כ"ח, מ"ד, ומ"ח), עי"ש.

ובן פסקו בתשובות: חתם סופר (אה"ע מ"א, סי' כ"ח, ד"ה הנה. וסי' קט"ו, ד"ה ועוד. ומ"ג, סוס"י ס"א. ומ"ו, ליקוטים סי' ט"ו). בעי חיי (אה"ע, סו"ס כ"ד), צמח צדק (אה"ע סי' קל"ב, וקל"ה), באר יצחק (אה"ע, סי' ט"ו, ענף ג'), ע"ן יצחק (אה"ע מ"ב, סי' ל"ה), שר"ח (מע' ז', אות כ"ד), ישועות יעקב (לסי' קל"ד, נמשו' נכדו שם), רב פעלים (אה"ע מ"ב, סי' י"ג), עונג יו"ט (סי' קס"ח, ד"ה והא), בית הלוי (מ"א, סוף המפתחות סי' ז', וסוס"י ג'), אור שמח (גירושין פי"ג, ה"ב), מהרש"ם (מ"ד, סי' ז"א), נטע שורק (אה"ע סי' כ', אות ז'), ערוה"ש (שם, ס"א ו"ג), שואל ונשאל (מ"א, אה"ע סי' כ"ט. ומ"ג, אה"ע סי' מ"ה), חזון איש (אה"ע, סי' ז"ט, אומות א', ה', ו'), חלקת יעקב (או"ס סי' קל"ד, אות ג'. ומי"ד סי' ע"ב, אות כ"א), אגרות משה (אה"ע מ"ג, סוס"י מ"ג), משנה הלכות (קמ"ח ט"ט, סי' ש"י. ומניינ"ס מ"ד, סי' קי"ז, קל"ו, וס"א), שאילת שאול (מ"ג, אה"ע סי' ט', ט'), וקובץ תשובות (מ"א סי' קע"ד, קע"ח, וק"פ), עי"ש.

ב. ולרווחא דמלתא יש לציין, דאף לשיטת הרמב"ם (גירושין פ"ג, ה"כ) דס"ל דגט מעושה שלא כדיון ע"י ישראל, אינו פסול אלא מדרבנן, [דמלבד מה דבלא"ה לא קימ"ל כוותיה בזה וכנ"ל]. מ"מ גם הוא מודה בנ"ד דפסול מה"ת, וזהו מכח ד' טעמים המבוארים בהפוסקים אחת הנה ואחת הנה, ואלו הן:

ראשית, ע"פ מש"כ המכתב מאלהו (שער ז', סי' ג') בביאור דברי הלח"מ (גירושין פ"ג, ה"ט), דשיטת הרמב"ם שאינו פסול רק מדרבנן, ז"א רק כשהבעל רואה את הדיינים בשעת הכפיה ומכיר אותם, דאז שייך לומר דמחמת שמצוה לשמוע לד"ח גמיר ומגרש, [וכע"ז כתב גם בחי' בית הלוי (מ"א, סוף המפתחות סי' ז', וסוס"י ג'), עי"ש]. משא"כ כשאינו רואה אותם ואינו מכירם, וכבנ"ד שלא ראה לפניו פרצופי בנ"א, רק אנשים מוסווים העושים רושם ומטילים אימה כבריונים ואלמים, בודאי שאינו מועיל כלל מה שאומרים לו שעושים הכל ע"פ דעת ב"ד, וגם להרמב"ם הגט פסול ובטל מה"ת.

ושנית, עפמ"כ מהרי"טין (ישנות, סי' מ', ד"ה אלא), דכשהבעל ת"ח ויודע שגט מעושה פסול, גם הרמב"ם מודה דפסול מה"ת, [וכע"ז כתב גם בעונג יו"ט (סי' קס"ח)], עי"ש. ובנ"ד הרי שפיר ידע הבעל היטב ד"גט מעושה" פסול, וגם יש רגלים על אמיתת הדבר, דאם לא כן, הרי אין שום הגיון בדבר על עשותו "מסירת מודעה" שהוא "אנוס" וכנ"ל (ענף ז'), דמאי בכך, וז"פ.

ישלישית, עפמ"כ החזו"א (אה"ע סי' ז"ט, אות א'), ד"ה כח עוד), דלפי מה שמדגיש הרמב"ם, דדוקא אם "טעו" הדיינים וסברו שהגט כשר, רק אז אינו פסול אלא מדרבנן, ל"ש זה כהיום, בכל דין שלא הוכרע בשו"ע, משום דאנו חייבים לילך בכה"ג לחומרא, מחמת חומר איסור אשת איש, [ובפרט לאחר שכבר פסקו הרמ"א (סי' קנ"ד, סכ"א), וש"ך (גבו"א סימניס: כ"ח, ל"ו, מ"א, מ"ג, ומ"ח) דצריכין לחוש לחומרא לכל דיעה בשאלת כפיה]. א"כ נמצינו, דאם סמכו להקל, הר"ל "מזידין" ונאבד מהם עי"ז כח ב"ד, ונחשבין כ"הדיוטות" בעלמא, דליכא מצוה כלל לשמוע להם, וגם לשיטת הרמב"ם הגט פסול מה"ת, ע"ש.

ורביעית, עפי"ד הלח"מ (ה"ט) בהסבר שיטת הרמב"ם, דכל מה שמכשיר הכפיה לשיטתו מה"ת, הוא רק ע"פ ה"כח ב"ד" שיש להם עליו, עי"ש. וא"כ בנ"ד, שהבי"ד בגדו והפירו את תנאי הבעל בשט"ב: שיתן להם "מהיכן דנתוניי" בכתב, וגם שלא ירשו ל"טוען מקצועי" לבא לשם, [וכמו שביאר היטב בקונטרס "למי החותמת ולמי הפסולים" המוצג ב"פנקס בית דין" (מסמך 5004)], ממילא נמצינו לפי"ו, שאין להם עליו שום "כח ב"ד" כלל, וממילא גם הרמב"ם מודה דפסולה מה"ת, וד"ב.

ענף ט

אף בעל שדינו לכופו בשוטין לכו"ע, מ"מ אסור לעשות כן תוך כדי לקפחו מזכות המגיע לו ע"פ ישירות ובמבוקשו, ואם עשו כן וכבנ"ד, אז הגט פסול ובטל מה"ת

ועתה נוסף מים וקמח, במענה חזקה שאין עליה שום תשובה כלל. והוא: דאפילו אם הבעל היה מאותן שדינם לכופו להוציא בשוטין לכו"ע [מה שז"א בנ"ד כלל, וכנ"ל (ענפים ו' ה)], מ"מ היה הגט פסול ובטל בנ"ד מה"ת.

דהנה, כ"כ מהרשד"ם (אה"ע, סי' מ"א) [הובא בכנה"ג (אה"ע סי' קנ"ד, הגה"ט אות א')] מן הסברא הברורה: דאף כשהבעל הוא מאותם שדינם לכופם להוציא בשוטין לכו"ע, מ"מ זהו רק כשאינו רוצה ליתן גט כלל, אבל כשמסכים ליתן גט, אלא שמעמיד עצמו על זכויותיו האנושיים והמסתבריים, בודאי שאסור לכופו על מתן גט בל"ז, דרק משום שמותר לכופו על עצם הגט, אכתי לא אבד את זכויותיו האנושיים עי"ז, ואם אכן כפו אותו לגרש בל"ז, הגט בטל. **וביסם** דבריו ע"פ דברי החזה התנופה (סי' ד') משו"ת הרא"ש (כלל מ"ג, סוסי"י ז"ב) שהובא בב"י (אה"ע, סי' קמ"ג), ועי' נופת צופים (אה"ע, סי' נ"ו), דבכה"ג ל"ה הכפיה בכדי לשחררה מעיגונה, אלא בכדי לקפחו מזכויותיו. וכן נקטו מדנפשיהו בדבר אמת (סי' נ"ו), עין יצחק (אה"ע ח"ב, סי' מ', אומיות י"ו וי"ט), מהרש"ם (מ"ה, סי' ס'), עיי"ש.

וואין מזה סתירה למש"כ הפוסקים, דמי שדינו לכופו להוציא, אינו בכוחו להטיל תנאים על מתן הגט, עי' רשב"א (מ"ד, סי' רנ"ו), רשב"ש (סי' ר"מ, וספ"ג-א'), חוהמ"ש (טור א', סי' ו', אות ג'), משחא דריבותא (אה"ע סי' קל"ז, ס"א), נופת צופים (אה"ע, סי' קכ"ו), דהם מיירו דוקא בתנאי שאינו הגיוני, (וכגון שמבקש הון תועפות עבור הגט). **וגם** בלא"ה, הרי הרשב"ש והחזו"מ מיירי מן החייב להוציא מחמת "איסור", וע"כ אם יטיל תנאי ולא תתקיים הרי לא תתגרש וישארו ביחד באיסור, וא"כ לא הועילו חכמים כלום בתקנתן].

ומעתה, הרי בנ"ד כבר הודיע הבעל כ"פ להמתווכים מצד האשה: דהגם שרוצה בשלום, מ"מ בלית ברירה הוא מוכן ומזומן ליתן גט פיטורין, כשתתחזיר לו את קישוריו לבניו כפי זכויותיו האנושיים ושע"פ תורה, [עי' רא"ש (כלל פ"ב, סי' ז'), דאף בן שהוא פחות ממש שנה, צריכין למסרו להאב אפילו כשהוא "משחק בקוביא", וכש"כ בנ"ד שהוא יותר

משש שנה, והאב הוא אדם חשוב], א"כ בודאי שהכפיה לגרש בל"ז בטילה ופסולה לכו"ע.

באופן שהתמיה בנ"ד על המתפרצים צועקת עד לב השמים, איך שאינם מתבוננים שע"י דבר קל ייתכן לה לקבל גט כשר ולהנצל ממכשול גדול כזה, והם מתעקשים בנצחנות מדומה שתנשא דוקא ע"י גט פסול כאילו שאינם יודעים במה ייבשלו. וזהו האשמה ומענה ניצחת שאין עליה שום תשובה כלל, והדבר ברור שיתחרטו ע"ז.

ענף י

הפכמת החת"ם והדבר יהושע והחזו"א: דבכ"מ שיש דיעה שלא לכוף, אם פמכו על דעת המקילין, הגט פסול ובטל מה"ת בתורת וודאי, וא"כ כש"כ וק"ו בנ"ד, שכל המון הפוסקים המצויינים לעיל, פוסלים הגט במוחלט

ועתה, לאחר שכבר מבורר, שיש כאן פסול הגמור ד"גט מעושה" ע"פ כל הדיעות, נבוא להדגיש מדברי הפוסקים, עד היכן שמגיע חומר פסול ה"כפיה", ועד כדי כך: דאם לא חששו להחמיר ע"פ דיעה יחידאה בשאלת כפיה, הגט פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד. **וא"כ** כש"כ וק"ו כשהוא להיפך, כשאסור לכופו לכו"ע, או עכ"פ לדעת רוב מנין ובנין של הפוסקים וכבנ"ד, בודאי דאין שום הו"א שנוכל לסמוך על איזה דיעה יחידאה להקל אף אם תמצא דיעה כזאת. וזה משמש כסגירת דלת וכחומה בצורה ממש, נגד כל אפשרות להקל בנ"ד.

א). **דהנה**, כן פסקו הפוסקים הנ"ל, אפילו כשלא נתקפה הבעל מזכויותיו, הגם שכ"א מהם, כתב כן מטעם אחר: **דלדעת** החת"ם (אה"ע ח"א, סי' קנ"ו) [הובא בפת"ש (אה"ע סי' ע"ז, סק"מ. וסי' קנ"ד, סקי"א)], זהו משום דכיון דיש דיעה האוסר והפוסל את הכפיה, שוב אין לנו הוכחה ברורה לסברת הרמב"ם (גירוסין פ"ב, ה"כ) [ע"פ הסבר הלח"מ (טס)], שרצונו הפנימי אכן הוא להיפך ממיאוננו הגלוי, משום שמקיים בזה המצוה דלשמוע לד"ח, דהרי להך דיעה אינו מקיים בזה שום מצוה כלל, עיי"ש.

ונקטו כדבריו: הכת"ם (אה"ע סי' ק'), שערי רחמים (מ"א, אה"ע סוסי"י כ"ו), אבני האפור (מ"א, אה"ע סי' קנ"ד, אומיות י' וי"ז), חתן סופר (סי' נ"ט), דבר יהושע (מ"ג, סי' ז'), נחל"צ (מ"ב, דף ע"א), [ומש"כ פוסק אחד,

כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי רחוקה * מממנים מ'מנים בית דין' וישועריו מ'גיל בית דין' (951)262,3634 (718)710,4655 (800)713,8956 מסמך 5020 (לשיעורים 132, 144, לקבל בדואר אלקטרוני "אי מעיל", שלח דואר pdf@sendfast.org והננו מספר המסמך בה'סאבדאקטקט', והסאר את ה'מעסידות' קרן: [לוח הנקסט" (דעימות כל המסמכים) הוא במסמך 9999

בעל וכו', והרשב"א (קידושין ו' ע"ג, ד"ה אילימא) כתב בשם הראב"ד: ד"גופה ממש לא קני ליה", [הובא באבני מילואים (סי' מ"ג, סוסק"א), ובחלקת יואב (מה"ק, אה"ע סי' ו', ד"ה ואין)]. עב"ז הרי כתב רש"י (עשה"ט ויקרא כ"ג, י' ו"א) דאשת כהן "גופה" קנוי לו, וכ"כ התום (צ"צ מ"מ ע"ג, ד"ה קדיש), עי"ש.

ד. וזה מיהא ברור עכ"פ, דע"פ תוה"ק יש לאדם "קנין" באשתו וכדתנן במשנה (קידושין ז', א') האשה "נקנית" לבעלה בכסף, וגמרינן לה (סס) "קייחה קייחה" משדי עפרון, ושם (ו', א'), הרי את "קנויה לי", הרי את "שלי" הרי את "ברשותי", מקודשת. והכי קימ"ל להלכתא ברמב"ם (אישות פ"ג, ה"ו), ובמשו"ע (אה"ע סי' כ"ו, ס"ג). ובגמרא (יבמות ס"ו, א'), דכהן שנשא אשה, "קנין כספו" הוא... וכן כתב הרמב"ם (תרומות פ"ו, ה"ג) "שהרי היא קניינו". ועי' רשב"א (מ"ד, סי' מ') דאשה "קנויה" היא לבעל, ו"קנין כספו" קנינן ליה. ויותר מזה כתב (נמיוסות, סי' קע"ד, ד"ה ו"א) וז"ל, דכשאתה אומר "אשה כבעלה", עשיתה לאשה כ"נכסיו", דהא אשה "קנין כספו" של בעל הוא. ועי' ח"מ וב"ש (סי' ק"ט, סק"ד), שכתבו, ד"מוכרת את עצמה לבעלה", עי"ש.

[וע"ע בגמרא (כמוזות נ"ו, ז'. גיטין פ"ה, א'). קידושין ה', א'), רע"ב (יבמות פ"ו, מ"ג. כמוזות פ"ה, מ"ג), רש"י (סנהדרין נ"ה, ז', ד"ה אולתא), תום' (כמוזות נ"ט, א', ד"ה ואפילו. גיטין פ"ה, א', ד"ה חוץ. קידושין י', ז', ד"ה ומה), חינוך (מזוה ל"ה), רשב"א (מ"א, סי' אלף רי"ד. וי"ה, סי' קע"ד), רא"ש (כלל ל"ד, סי' א'), יבין ובעז (מ"א, סי' ל"ה, וק"ד), מהריב"ל (מ"ג, סי' כ"ג), דרבי נועם (מיו"ד, סי' ל'), גינת ורדים (אה"ע, כלל ז', סי' י"ג), בית יהודה (אה"ע, סי' א'), שאילת יעבץ (מ"ג, סי' ז'), שו"מ (קמא מ"א, סי' רפ"ט, רפ"ט. ומ"ג, סי' ק"ל. ומ"ג, סי' מ"ו), משיב דבר (מ"ג, סי' י"ג. ומ"ד, סי' ל"ה), מהרש"ם (מ"ה, סי' ס'), ערה"ש (אה"ע סי' קי"ט, סי"ט), מנח"י (מ"א סי' ט"ו, אות ה'), עי"ש].

ה. היוצא מהנ"ל, דאף אם נימא שאין "גופה" קנוי לו, מ"מ היא "קניינו" ו"ברשותו", וזה מיהא ברור, שאותה ה"שעבוד" שנשתעבדה לו ע"י הקידושין, "זהו" מה שאנו רוצין להוציא ממנו ע"י הגירושין, וממילא פשוט דלענין זה, מיחשב כהפקעה והוצאה מן ה"מוחזק".

ד. הרי מבואר בפוסקים דזכות "קים לי" אינו דוקא בנוגע להוציא חפץ מתח"י אדם, אלא דשייכא גם כלפי כל "שינוי מצב" כלשהו מה שאנו

שהחת"ס פוסל רק לכתחלה, זהו טעות עצום, שנגרם ע"י שכתב דבריו בחפזון ובקצרה מחמת טירדנות (וכדמתנצל שם), וכיון דלמעשה בלא"ה לא סמך ע"ז, דהרי פסל את הגט מטעם אחר, לא עי' בלשון החת"ס ולא ראה שכתב בפירושו שהגט פסול אף בדיעבד].

ו. ליכא שום חולק על דברי החת"ס, דמה שהשד"ח (גירושין סי' א', אות ט"ו) כתב שאינו מבין דבריו, אין זאת אומרת שחולק עליו, [וכמו שקויפמאן דנן רצה לומר], דהר"ז נפרך מדברי השד"ח עצמו, שנקט (כללי הפוסקים סי' ט"ו, אות ס"ו), דכשפוסק קמתמה על פוסק אחר, אין זאת אומרת דחולק עליו, רק כשמדגיש כן בפירושו, ושכ"כ הרמ"ע מפאנו (סי' ק"ו), שארית יוסף (סי' ג', ו"ט), ב"ח (יו"ד, סוס"י י"ט. ואו"ט, רי"ס קנ"ו), נחל"ש (סי' כ"א), זרע אברהם (מ"א, סי' י"ט), חוקות החיים (סי' נ"א), עי"ש.

ב. ולדעת החזו"א (אה"ע סי' ז"ט, אות א') זהו מן הטעם, דכיון דמחמת חומר א"א וחשש טמיעת ממזרים, מוטל עלינו לילך לחומרא בכל ספק ומחלוקת הפוסקים בהיתר כפיה, [וכמו שפסקו הרמ"א (סי' קנ"ד, סכ"א), והש"ך (גנו"א, סי' כ"ט, ל"ו, מ"א, מ"ג, ומ"ט), והובא דבריו להלכה בפת"ש (אה"ע סי' קנ"ד, סק"ו). ועד כדי כך מגיע חומר הדבר, דאף הספרדים, שנוקטים בכ"מ בהמחבר לעומת הרמ"א, מ"מ בענין זה, גם הם נוקטים בזה לחומרא כדעת הרמ"א, וכמש"כ בני בנימין (סי' ל"ו) בשם שמחת יו"ט (סי' י"א), עי"ש]. וא"כ אם סמכו על דעת המקיל, נאבד מהם עי"ז כח "בית דין" ודין "חכמים", ויש להם דין "הדיוטים" ו"מזידין", דליכא שום מצוה כלל לשמוע להם, וממילא שוב אין לנו סברת הרמב"ם (גירושין פ"ג, ה"ט) [ע"פ הסבר הלח"מ (סס)]: דמשום שיש בזה קיום מצוה, משו"ה מסכים [עכ"פ בפנימיותו] לדבריהם, עי"ש.

ג. ולדעת הרב יהושע (מ"ג, סי' ל') [ע"פ מה שהבין בכוונת דברי החת"ס בתוספת ביאור] זהו משום, דכיון דהבעל יש לו להלכה דין "מוחזק" בכל הקשור לחייבו על מתן גט, דהרי רוצים להוציא ממנו "אשה" שהיא "שלו". דהגם דאמרינן בגמרא (גיטין ע"ז, ע"ג) "גופה מי קנוי לו", וכן (קידושין ו', ע"ג) "אשה דלא קני ליה גופה", וכ"כ התום (צ"ק מ"ו א', ד"ה וכן) ד"גוף האשה לאו ממון בעלים הוא", וכע"ז כתבו שם הנמוק"י, ושטמ"ק בשם הרא"ה, והר"ן (גיטין ג', א') בשם התום [לימא לפנינו], והרמב"ן (סס ט' א', ד"ה אכל), ומאירי (סס), והרימב"א (סס), שאין אשה זו ממונו של

כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי למוא וצדקתי ודלות * מממנים מ'מנים בית דין' וישועתים מ'יגל בית דין' (718)/710,8956 (800)/713,8956 (718)/710,4655 (951)/262,3634 pdf@sendfast.org והננו מספר המסמך בה'מסמך' וישאר את ה'מסמך' ריקן. [לוח הפנקס"י (דמיטות כל המסמכים הוא במסמך 9999 מסמך 5020 [לשיעורים 132, 144], לקבל בדואר אלקטרוני "אי מעיל", שלח דואר]

ומעתה, אם כ"ז הוא אף רק בהנוגע, לענין "חיוב" גירושין גרידא, א"כ כש"כ וק"ו ב"ב של ק"ו, לכל הנוגע לענין "כפיה" על גירושין, דודאי דאין שום מקום לזה כשיש אף רק דיעה יחידאה האוסר לכופו, וז"פ. [ושו"ר שכ"כ להדיא הב"ש (סי' ט', סק"ג), וגט פשוט (כללס, סי' ז') בשם מהריב"ל (מ"ג, סי' ג'), (והובאו דבריהם בפחד יצחק (למי כופין)] כדבר הפשוט: דיש לכל בעל זכות "קים לי" בנוגע לפטור מגירושין ולפסול הכפיה, ע"ש]. וממילא פשיטא, דאם כפו את הבעל על הגט אף רק בניגוד לדיעה אחר, הו"ל מעות בדב"מ והדין חוזר, והגט פסול ובטל.

ענף יא

כשעבר זמן לאחר יציאת "קול פסול" על גט, ולא הוכחשה ברבים וכבני"ד, אז הגט פסול ובטל מדין "קלא" הפוסל בגיטין כשלעצמה, אפילו אם היה מתברר אחר"כ שהקול היה בשקר

ועתה לאחרי ככלות הכל, בגילוי הפסלות המוחלטות והודאיות מה שיש על גט זה, נבא להגיש בדרך את"ל ליתר שאת ולרווחא דמלתא, דאפילו אם לו יהא שהגט בנ"ד היה כשר בתכלית אליבא דכו"ע, מ"מ היה אסור לה להנשא על סמך גט זה, מכח הפסול דרבנן ד"קלא":

דהנה, כל מש"כ עד כאן, בבירור הפסלות הרבים והעצומים מה שיש על גט זה, לא נצרכה רק בשעתה, כשעדיין לא עבר זמן רב מן הערעור שלנו על הגט, אבל עכשיו לאחר שכבר עברה שנה שלימה מעת שהערעור ב"קול הפסלות" הוחזקה ב"קלא דלא פסיק" מסוף העולם ועד סופה, בין בכתב ובין בעל פה, ולא הוכחשה וגם לא הודחתה [להלכה] ברבים מעולם, הרי הדבר פשוט, דהגט כבר פסול לחלוטין, אפילו אם יתברר בעתיד כשרות הגט להלכה, או שיבואו עדים ויכחישו בפני הבעל בכי"ד פרטי העובדא.

וזהו מכח הדין ד"קלא" המטיל פסול על הגט אף אם היא כשרה בעצם, ע"י רמ"א (שו"ת סי' ז"ה), דכשלא הוכחשה הקול מיד, הוא פוסל בהחלט, ובשארית יוסף (סי' ז"ה), דאם הגט לא נעשה בפומבי, ולא הוכחש הקול מיד, חיישינן לה, וכ"כ במשאת בנימין (סי' כ"ז), עבודת הגרשוני (סי' פ"ה), ומשכנות יעקב (סוס"י ז"ח) ד"קלא" פוסל את הגט, ע"ש.

רוצין להכריח על אדם, ע"י מהרי"ט (מ"ג, אה"ע סי' כ"ז) שכ"כ בשיטת הרא"ש (כמוצת פ"ט, סי' כ"ח) [לענין חיוב שבועה, והובא להלכה בשערי דיעה (מ"ג, סי' ק"פ)], ח"צ (סי' ס"ט) [לענין ידיעת מהות התביעה], שיבת ציון (סי' ז"ח) [לענין יציאה ממקומו], בית יצחק (מו"מ, סי' ד') [לענין שמיעת צד אחד], ועוד. **וא"כ** בודאי, דכל "גירושין" נחשב ע"פ תורה כלפי הבעל, כ"הוצאה" מן ה"מוחזק", וזפ"ב. **ובן** יוצא ברור מלשון החת"ם (מו"מ סי' קע"ז) וז"ל, משפטים הוא.. "להוציא ממון מיד המוחזק בו"... ובכלל זה: "להוציא אשה מיד בעלה המוחזק בקנין כספו", עכ"ל. הרי לנו, שאשה נחשבת כ"רכושו" של בעלה, עכ"פ בהנוגע לענין דין "מוחזק".

וא"כ, הרי בכל דין שיש בו מחלוקת הפוסקים: אם הבעל מחויב לגרש את אשתו, או לא, הרי בתור "מוחזק" יש לו זכות טענת "קים לי" אפילו כדעת "מיעוט הפוסקים" הפוטרים אותו מלגרש. **ולא** עוד, אלא שאף מוטל על הבי"ד "חיוב" גמור, להעניק לו זכותו שע"פ "קים לי" אף כשלא טען כן, ע"י מהר"א ששון (סי' מ"ז), שפת הים (מו"מ, סי' ד', כ"ח, סי"ג), שושנים לדוד (אה"ע סי' ז"ד), קיצור תקפו בהן (סי' ק"ח - ק"ג), ברכ"י (מו"מ סי' כ"ה, אות ט'), חיים של שלום (סי' ז"ג), חושן האפור (מו"מ סי' כ"ה, כללי קי"ל, אות ג'), נתח"מ (טס כללי מפיקה, סק"ג), מנח"י (מ"ד, סי' ק"ו, אות ה'), ומ"ו, סי' ק"ע, אות כ"ד. ומ"י, סי' קמ"ח).

זאת אומרת לענין נ"ד: שאין בכוחם לחייבו לגרש, בגוונא כשלדעת מיעוט הפוסקים, הוא פטור מזה. **ויותר** מזה, דכח חיוב זה מגיע עד כדי כך: דאם טעו הדיינים, וקפחו את הנתבע מזכותו שע"פ מיעוט הפוסקים, הו"ל "מעות בדבר משנה" והדין חוזר, [וכש"כ כש"הזידור" בדבר], ע"י דבר משה (מו"מ סי' ד'), וראש משביר (אה"ע סי' כ"ה, ומו"מ סי' ז"ה) בשם מהרש"ך.

ואף יותר מזה, פסק החו"י (סי' קס"ה), דאפילו אם כבר הוציאו ממנו בניגוד לדעת מיעוט הפוסקים, הדין חוזר, והובא דבריו בפת"ש (מו"מ סי' כ"ב, סוס"ק ז'), ע"ש. **ובש"כ** וק"ו כשזה נוגע לאיסורא, ובפרט לאיסור החמור דא"א, בודאי דאם חייבוהו לגרש בניגוד לדעת מיעוט הפוסקים הפוטרים אותו, הדין בטל, וא"ח לציית להם, [ואם גירש מפני שכבר שפסקו כהלכה, אז הו"ל "גט מוטעה" הפסול ובטל. ואם גירש בניגוד לרצונו, רק משום שהתחייב בקנין או בשט"ב לציית להם, אז הו"ל "גט מעושה" הפסול, וכדביארנו במק"א [ראה "פניקס בי"ד" (מסמך מספר 1051)], ע"ש.

ענף יב

גודל החיוב להכריז בפומבי על מציאותם של "ממזרים" כדי שלא יתערבו בין הכשרים

דכירי אינשי, אם יגדל, לא יעלה על הדעת לחוש לו משום חשש ממזר, בדורינו שאין לנו ספר יוחסין כלל, עכ"ל.

ומה מאלפים לשוננו של החיים ביד (סי' ע') מה שמכריזין עליו שהוא ממזר, כך הוא חובתינו להכריח קיום התורה שלא להתחתן בו, וגם שבשביל זה יהיה חי, כי קימ"ל דממזר אינו חי, אם לא כשמפרסמין אותו. והגם שהוא גנאי לו ולאביו ולאמו, זהו מצות יוצרינו, ובכל זאת, גנאי לעצמו ומצידו, אין בו משום גנאי ושום פשע ועבירה, כי מה בידו, עכ"ל.

ענף יג

החיוב להתחשב עם "ערעור פסלנות" אף כשבני"ד המסדרין מכשירין ומתירין לה להנשא

ועתה נפן לבאר, גודל החיוב להתחשב עם "ערעור פסלנות" על גמ, ואיך הדין כשעבר ונישאת ע"פ הוראה מוטעת, ויבואר דבנ"ד בודאי הדין דתצא מזה ומזה:

דהנה בענין גודל החיוב להתחשב עם "ערעור" על גט, על אף שהמסדרים מכשירין אותה, נעתיק לכאן קצת לשונות הפוסקים: עי' מהרשד"ם (יו"ד סי' רנ"ה) שכתב בזה"ל, אם המצא תמצא באלו הגרושים, חכם או חכמים אוסרים האשה, שהולקים [עם] החכמים המסדרים הגט, ומתירין האשה לינשא למי שתרצה... מי שיאמר טעם לדבריו, ומראה פנים נראין להחמיר בגט או שאינו גט [שפסול], לא דבר ריק הוא, ואם סברת המחמירין והמתירין שקולים, ראוי להחמיר באיסור חמור כזה, ואפילו שלא היו שקולים לגמרי, עכ"ל.

ר"ן הרמ"א (שו"ת סי' נ"ו), מי שניתן הגט שלא בפניו, ונמצא אח"כ פסול מה בגט, ומפרש ואומר שפסול מטעם זה ומטעם זה, לא עלה על לב ר"ת ותלמידיו מעולם לסתום פיו מלומר את אשר בלבו, ואדרבה יישר כוחו, כדי שהאשה לא תנשא לאיש עד שתקבל גט כשר, עכ"ל. וז"ל נודב"י (קמ"א, אה"ע סי' פ"ט), על דבר הגט שארבעה לומדים מערערינו... יפה עשו בגוף הדבר שלא שתקו ולא חלקו כבוד לרב במקום איסור אשת איש החמור... והאשה לא תנשא כלל עד יגרשנה בעלה שנית, עכ"ל. וז"ל חרושי אנשי שם (קלוגנה, סי' קנ"ז), על משמרתני אעמודה דהגט פסול... ידעתי כי רבים הם המתפרצים, רק עבור גוף הדבר אני

א). **דבן** פסק מהרי"ל (הלכות מילה) וז"ל, וציווה הרב למשמש העיר, להכריז אחר המילה בקול רם: תדעו הכל, שילד הנימול הוא "ממזר", למען לא יתערב זרעו בזרעינו, עכ"ל. והובא בדרכי משה (יו"ד סי' רס"ט), ונפסק כן להלכה ברמ"א (טס, ק"ד) בזה"ל: ומפרסמין בשעת מילתו שהוא "ממזר", [וכ"כ גם אה"ע סי' צ' ק"ט] וז"ל: כל זמן שלא נתערבה מגלין הפסולים ומכריזין עליהם כדי שיפראו מהם הכשרים, עכ"ל], והובא גם בלבוש (יו"ד טס, ק"ג) והוסיף: כדי שיתפרסם הדבר וידעו הכל ליזהר מלהינשא לו, עכ"ל. ובביאור הגר"א (טס, קס"ב) כתב ע"פ הגמרא (יבמות ע"ט, ז') וגם בירושלמי, דאם אין יודעים מזה, אז יכול לגרום לו מיתה, כדי שלא יתערב בין הכשרים. והובא דין זה להלכה בכל הפוסקים בלי יוצא מן הכלל, חכמ"א (כלל קמ"ט, סל"ה), דרך החיים (הלכות מילה, ק"ד), ערוה"ש (יו"ד טס, סי"ט), עי"ש.

ובמובן דדין זה לפרסם ממזרים, אינו מוגבל דוקא לשעת המילה, דהרי פשיטא דה"ה דצריכין להכריז גם על נקיבה "ממזרת" דמ"ש, אלא מכיון דבימי קדם ל"ה קיימים עדיין אמצעיים של פרסום, ממילא לא היה אפשרות לזה כי אם בשעת מילתו כשנתקבצו אנשים רבים, וכן משמע גם מלשון החת"ם (ליקוטיו סי' מ"ט) שכתב בזה"ל, והבנים מצוה לפרסם שהם ממזרים, ובניהם עד סוף העולם, עכ"ל, הרי שלא הגביל הכרזה זו לשעת המילה דוקא, וזפו"ב.

ב). **ויותר** מזה מבואר בשיבת ציון (סי' ק"ז), דאף על "ספק ממזרים" חייבין להכריז, וז"ל: ימהול לי שאין דמיונו עולה יפה... אבל בממזר, מה שמפרסמין שהוא ממזר, הוא להודיע הדבר בפרסום, כדי שלא ישא כשירה המותרת לבא בקהל, דאם לא יפרסם הדבר יהיה מכשול, שישודך עמו אדם כשר... לכן צריך לפרסם הדבר להסיר המכשילה, וכל מי שיתודע לו שהוא ממזר, יפרוש ממנו, דישראל בחזקת כשרות שלא לחלל זרעם בממזרים. בזה נלפע"ד לומר דאפילו בספק ממזר, אף שהוא רק איסור דרבנן, ג"כ צריכין לפרסם הדבר, כדי להציל הכשרים מאיסור דרבנן... ואדרבה מצינו שחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה... ובספק ממזר, אם לא נעשה בו דברים שיתפרסם הדבר ע"י מילתא דתמיהה דמדובר

כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי רחוקה * ממעמדים מ'פנים בית דין' ולשיעורים מ'גיל בית דין' (718)/710,4655 (951)/262,3634 (800)/713,8956 (114) לקבל בדואר אלקטרוני "אי מעיל", שלח דואר pdf@sendfast.org והננו מספר המסמך בה'סאבדוקטקט', והטאר את ה'מעסידי' ק"ק [לוח הנפקס" (רשימת כל המסמכים) הוא במסמך 9999]

ענף נ"ח) (הוצג ב"פנקס ב"ד" (מסמך 5005)), דאין ספיקן של המהר"ש, מוציא מידי וודאם של הרדב"ו והשו"מ, עי"ש]. **ובדאי** להדגיש, מש"כ הגרעק"א (קמא, סי' ר"ו) שהובא בפת"ש (אה"ע סי' י"ו, ס"ק קע"ה), דאפילו להדיעה דהויא כאנוסה כשסמכה על דעת מורים מקילין, מכל מקום זה אינו רק בנוגע להתירה לבעלה הראשון, אבל בשו"א לא להשני, דהנישואין שלו הוי כ"זנות" בעלמא, עי"ש.

ענף טו

כשהמתירין לא דחו דברי האוסרין, בודאי דלא נחשב כ"מחלוקת" כלל, מכיון דדברי הסותמים אף כשהם רבים, בטלין ומובטלין נגד דברי המבארים אף כשהם מועטים

א. ואם כ"ז הוא אף ב"מחלוקת" רגילה שבין אוסרין ובין מתירין, כלומר בששניהם סותמין או מבארים דבריהם, דמ"מ אם הוזהרה מן האוסרין שלא תינשא, תצא מזה ומזה וכנ"ל (ענפיס י"ג וי"ד). **א"כ** כש"כ וק"ו בנ"ד, שהמתירין מסתירין את פסקם, ואומרים בסתמא "מותר לך מותר לך", בודאי שאסור לסמוך עליהם.

דכבר כתב בפסקי מהרי"ק (טו"ט ז') בכה"ג, בזה"ל: **ואע"פ** שהשבו להתנצל, באמרם כי יש להם הסכמות רבנים שהתירו להם לעשות כך, הלא הדברים מוכיחין שבעקופין ובערמה באו, כאשר תשובה גנובה השיבו לו לרב, כאשר שאל מהם תופס הסכמותם... **ואם** כן לקתה מדת הדין, וכ"א.. יאמר על פי רבנים אני עושה, אבל איני רוצה להראות את המכתבים, ומי שמע כזאת ומי ראה כאלה, עכ"ל. הרי לנו ד"היתר" חבוי אינו נחשב לכלום.

ב. אמנם, באמת דאף אם יוציאו כתב, שכתוב שם "בסתמא" שמכשירין את הגט, ומתירין לה להנשא, גם זה לא יועיל להם כלום, כל זמן שאינם מבארין מדוע שמותרת להנשא, על אף הפסלנות החזקים והעצומים והמבוררין שיש על גט זה וכנ"ל, כי דבריהם הסתומים להיתר, בטלים ומבוטלים לא שרירין ולא קיימין, נגד דברי האוסרים המפורשים.

דכן כתבו: **[א]**, בשו"ת רבינו חיים בהן (אה"ע סק"י ז') וז"ל: לא מצאתי היתר להשיא... ומי שאומר שיש לו היתר, יודיע דרכיו כמו שהעליתי אני דעתי על הכתב נגד מלכים ולא אבוש, ולמה המתיר בוש וירא לגשת, ואם ייטיבו דבריו, עלי להודות וללמוד מכל

כועס... דאחר הוודעו שיש פוסלין הגט... הו"ל לחוש לאיסור ערוה, וליתן לה גט אחר, ולא לעמוד על דעתו, עכ"ל.

ענף יד

כש"הוזהרה" בפירוש שלא תנשא וכבנ"ד, אף אם נשאת ע"פ "הוראה מוטעת", תצא מזה ומזה, ואז אסור לבעלה לגרשה טרם שתקבל גט מן השני

א. דהנה, בנישאת ע"פ הוראה מוטעת, ס"ל להרבה פוסקים דתצא מדהו"ל למידק, עי' טו"ו (אה"ע סי' י"ו, סקע"א), וב"ש (שם, ס"ק קע"ג), מהרי"ק (טו"ט פ"ד), רדב"ו (מ"ד, סי' אלף קי"ג-וד'), שמש צדקה (מ"ג, סימניס ו', ז', וט'), ושם הכהן (סי' ל'), דברי ריבות (סי' רכ"ה), עי"ש.

ואם כ"ז אף כשלא הוזהרה שלא תנשא, א"כ כש"כ וק"ו כשאכן הוזהרה ע"ז וכבנ"ד, בכה"ג אף אם נשאת ע"פ מתירין, תצא, דהו"ל כמזידה, מדהי"ל לחוש לדברי המחמירין. **דכ"כ** הרא"ש (כלל ל"ג, סי' ג'), רדב"ו (הנ"ל), שמש צדקה (מ"ג, סי' ז', ט'), ברית אברהם (אה"ע, סי' ז', ז"ט, וק"ג), אבנ"ז (אה"ע סי' ל"ו, אות י'). ועי' שמש צדקה (מ"ג, סי' ז', ד"ה ודני) שכתב, דכל שידעו האיש או האשה שיש מערערין על הוראת בי"ד להיתר, ועכ"ז נישאו על סמך דעת המקילין, הו"ל מזידין, מדהיה להם להמתין עד שישאו ויתנו הצדדים זע"ז ויבואו לעמק השוה [ע"פ הכרעה לפי כללי ההוראה. וע"ע רעק"א (קמא, סי' ר"ו), חת"ם (מ"ו, ליקוטים סי' מ"ט), כנה"ג (ח"מ, סי' ל"ד, הגה"ט אות י"א), עי"ש].

ובפרט בנ"ד, שיש עוד דברים בגו, דהרי מה שהוזהרה ע"י בית דינינו שלא תנשא, היה לאחר שכבר שחתמה אצלינו שט"ב, ובכה"ג הרי פסק השו"מ (קמא מ"א, סי' ה') וביד שאול (סי' רמ"ג), דשייך בזה הדין ד"שוויא אנפשה חתיכה דאיסורא", ששוב לא תוכל לסמוך להיתר על שום מורים אחרים זולתם, עי"ש.

ב. ומה שכתבנו, שיהא אסור לבעלה ליתן לה גט כשר, כל זמן שיושבת תחת השני טרם שתתגרש ממנו, כן פסק הרדב"ו (מ"ד, סי' רפ"ו [אלף ענ"ז]). ומ"ו, סי' י"א, שו"מ (קמא מ"א, סי' ה'), מנחם משיב (מ"א, סי' מ"ה), וכן יוצא גם מדברי הגרעק"א (דו"מ, נמשוזה דף ז"א), ע"ש. [והגם דהמהר"ש (ענגל מ"ו, סי' קל"ח) מסתפק בזה, כבר בארנו בארוכה בקונטרס פתילי חותם (פט"ו,

אדם, כי לא הביישן למד, וחלילה לי לעקש ולא להודות על האמת, כי האמת והשלום אהבו, עכ"ל.

להשיב להמעורר על "הידור מצוה", כש"כ וק"ו כשמעורר על התרת "אשת איש" לעלמא וכבנ"ד.

[ב], ויותר כתב הנודב"י (אור הישר סי' ל', מד"ה ועמ"ס), דפסק סתום אף מגדול הדור, ואף כשהוא לחומרא, היא בטילה נגד פסק מבואר של מורה לקולא, ע"ש. וא"כ כש"כ וק"ו בנ"ד, כשהוא להיפך, דהמקילים סתמו את דבריהם, והפוסלים פירשו וביארו את דבריהם כשמלה, בודאי שאין זה בגדר "מחלוקת" כלל, ודברי המקילין בטלין ומבוטלין.

[ז], וכ"כ במשפטים ישרים (מ"א, סי' רפ"ד), וז"ל: דיין שמקשים על דבריו מדברי פוסקים, ואינו חושש להקשיא, רק שאומר "כך נראה לי", הרי זה "דיין שקר", ודבריו אינם מעלין ולא מורידין, ובסוד הדיינים לא יבא, וכמאן דליתיה דמי, ויתקיים הדין ביושבים לפני ה' ומודים על האמת, עכ"ל. [ח], ובפרט בנ"ד, יש עוד דברים בגו, דהרי הבעל התנה בשט"ב, שיתנו לו "מחיב דנתני", בודאי שפסק דין על "היתר כפיה" בלי נימוקים בטילה ופסולה, וז"פ.

[ג], וכן כתב בנודב"י (מניינא, חו"מ סי' א'), שלא נחשד בעינו שום מורה, שלא ירצה לגלות נימוקי פסקיו, רק כשלבנו יודע מרת נפשו שעיוות את הדין, ע"ש. [ד], וכן כתב בשו"ת רבינו יעקב מליסא (סי' כ"ג) בזה"ל: בדבר הגט מבני ששאלתי מכבודו, לא כתב שום תשובה, והתשובה מדינא ניתן לכתוב לכל אדם אף לאינם ראויים, וחששני לו מחטאת ועון, כי לפי הגב"ע שנכתב מע"ל, לדעתו הדלה והעניה הגט בטל הוא מדאורייתא, ויש בידו למחות, כי אם היה כ"ת כותב לזבאריש כי צריכה גט אחר לפי העתקת הגב"ע שהובא לפניו, היו שומעין לקולו, ולא היו מרבין ממזרים בישראל... עכ"ל.

ג. והנה לאור המבואר, דפסק סתום לא נחשב לפסק כלל לעומת פסק מבואר, פשוט דלא אזלינן כה"ג בטר "סותמין", אף כשהם רובא נגד ה"מבארים", דהרי הלכה רווחת הוא אפילו לגבי ממונא הקל, דיחיד שאומר כהלכה, גובר על רבים האומרים שלא כהלכה, ע"י משנה (פאה פ"ד, מ"א וז'), אפילו צ"ט אומרים וכו', ואחד אומר וכו', "לזה שומעין שאמר כהלכה", וע"י תו"ב (קדושין פ"ג) דמוסיף, דאפילו אם זה היחיד שאומר כהלכה, אינו עושה כן מחמת שרוצה לקיים ד"ת, רק משום נגיעתו בדבר, עכ"ז שומעין לו משום דסו"ס הרי אומר כהלכה, והובא בר"ש ותיו"ט (טס), וברמב"ן (סנהדרין ר"פ ז"ג), רשב"א (צ"ג י"ב, ז'), וגם נפסק כן להלכה ולמעשה ברמב"ם (מתנו"ע פ"ג, הט"ו-ז'), סמ"ג (לאוין רפ"ד), ע"ש.

[ה], וכן כתב עוה"פ (טס, סי' נ"ג) בזה"ל: דאפילו במקום לעז בעלמא אמרו הז"ל (ינמות ס"ה, א) אם הוא שתיק אנן מי שתקינן... וידועין דברי המרדכי (סי' ממ"ט, ומס"ט) אשר צוה ליתן גט אחר בחשש קטן, ולענ"ד גט זה אפילו ריח הגט אין בו... אך בעוה"ר עיני הדור אע"פ שרואין קלקולים הנוגעים בנפש, שותקין ומבקשין היתר על איסור מפורש, והביא היתר לא ידעתי מאיזה, וצוה לסתום הדברים, ובכ"ת הדבר תלוי לצוות להראות ההיתר, כי התורה בפומבי ניתנה [שנפ"ג, ז'], ולא מראש בסתר דברתי תורה, עכ"ל.

והפוסקים בנו מזה בנין להלכה, ע"י מהרי"ט (מ"א, סי' ט"ט), דברי מלביאל (מ"א, סי' ל"ה), תשורת ש"י (מ"א סוסי' ל"ט, וסי' מנ"ה. ומ"צ סוסי' קי"א), שם אריה (אור"ט סי' ז'), שערי דיעה (מניינא סי' קל"ז), בן פרת (סי' ז'), מהרש"ם (מ"א סי' פ"ג. ומ"ד סי' מ' וקמ"ג. ומ"ה סי' כ' וע"ד. ומ"ו סי' נ"ו), מהרש"ג (מ"ג סי' פ"ט), אוריין תליתאי (סי' ז"ב), לחם שלמה (יו"ד סי' כ"ה), אלף המגן (מ"ג סוסי' ל"ד), דברי סופרים (סי' י"ד), חלקת יואב (יו"ד סי' כ'), בצל החכמה (מ"א סי' ס'), אגור"מ (אור"מ מ"ג סי' מ"ה. ומ"ה סי' ט"ו), ע"ש.

[ו], וכן כתב גם הגה"ק בעל התכלת (נפקדממו) וז"ל, שאין זה דרך התורה כלל, לבוא בהחבא, אלא כל מי שיודע להשיב בדבר הלכה, מוכרח לחוות דעתו בגלוי, ולא יטמנינו בחיבו, [ד]מי שיש לו לטעון, מוכרח וחובה עליו לגלות ולהתווכח להוציא הדין לאמיתו, ואם שכנגדו ינצחו בהלכה, מוכרח להודות לו ולא ירע לבבו כלל מזה, אדרבה ויגיל וישמה, כי יצא הדין לאמיתו, עכ"ל. ואם כתב כן, אף רק כלפי החיוב

ענף מזו

סיכום וקיצור הוצא מכל דברינו:

א. אין כאן חרם דר"ת שעל הוצאת לעז, אדרבה החיוב להתריע כשרואין פסול, וחייבין האשה והנושאה

כשינתן לו הבנים, [ובפרט בנ"ד, שהבנים היו קשורים אליו אהבת נפש], בו"ע מודים דהכפיה פסולה, וזהו מענה שאין עליה תשובה, כי בנקל תוכל להשיג גם כשר, לולא המחזיקים בידה, שבכדי הראות כח השתלמות ונצחנות, ניחא להו להפקיר "אשת איש" לעלמא, ה"י. (ענף ט').

י. אפילו אם היו נמצאים פוסקים המכשירין הכפיה [מה שז"א בנ"ד], כבר הרצו תחת"ם והדבר יהושע והחזו"א, דאם הלכו לקולא בנוגע לשאלת כפיה אף נגר פוסק יחידאה לחומרא, אז הגט פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד, וכש"כ בנ"ד, שכולם [או עכ"פ רוב מגין ובגין] פוסלין, וזה סותם כל מבוא דאפשרות להכשיר הכפיה, וזהו מענה שאין עליה שום תשובה כלל, (ענף ט').

יא. בנ"ד שהמכשירין לא דחו דברי הפוסלין, הדבר ברור ע"פ הלכה שאין התירם מחזיק מעמד, ואסור לסמוך עליהם, והאשה או הנושאה שסמכו עליהם, יש להם דין "מזידין", וחובא רמיא לפרסם מציאותם של "ממזרים", כדי שלא יתערבו עם הכשרים, (ענפים י"ג וי"ד).

יב. ובפרט בנ"ד שהאשה והנושאה הוזהרו ע"י בי"ד שלא ינשאו, ההלכה ברורה, שתצא מזה ומזה על אף שהיו גם מתירין, כיון שלא המתינו עד שיתלבן ויתברר הדבר ע"י שישאו ויתנו הצדדים זע"ז, ואסור לבעלה ליתן גט כשר טרם שתתגרש מן השני, (ענף י"ד).

סוף דבר:

והנה מלבד כל הנ"ל, יש להתבונן עוד, דבגט כזה שנעשה בערש"ק, דמבואר בפוסקים שלא לעשות כן, וגם ע"י "שליח קבלה" [ע"י רמ"א (אה"ע סי' קמ"א, סכ"ט) שכתב וז"ל: נכון להחמיר שלא לגרש ע"י שליח קבלה כלל, וכן נוהגין, עכ"ל. וע"ע שו"מ (קמא ס"ג, סי' פ"ד) איך שהרעיש על ד"ז, עי"ש].

ובנוסף לזה, נעשה הגט בחשאי ובמצב מבוהל, שהיו בפרט גדול שלא יתפסו ע"י הממשלה, מה שבכל שעה שחלף ועבר, נתגדלה יראתם יותר, והיו שרויים במצב של התמתחות העצבים עד כלות ממש, ובגט הרי צריכים לסדרה באופן דמתון מתון, להתבונן בכל צעד ושעל שתהיה כהלכה, והבעל טוען שלא אמר כלל כפי מה שציווי לומר. **בבה"ג** בודאי דשייך החשש מש"כ הדברי מלכיאל (ס"ג, סי' קל"ד), מהרש"ם (ס"ג, סי' ר"ס), ומהר"ש (ענגל, ס"ו סי' ז'), ומנחת שלמה (ס"ג, סי' ק"ג, אות כ"ג), דגיטין כאלו הם בחוקת פסולים, עי"ש.

ונסיים בלשון שו"ת דבר אמת (אה"ע סי' י"ו): שלא יסמוך האדם על דעתו להתיר אשת איש בכדי, בלי ראיות ברורות וישרות וסברות זכות רק מצד רחמנות, שסופה "אכזריות", שמן הדין יהוייב שיהיו בניה ממזרים, והפוגע בה הוא באיסור חנק, עכ"ל. וז"ל תשוה"ג (ס"א, סי' טס"א) [בענין גט

להתחשב עם הערעור, על אף שהמסדרין מכשירין ומתירין, (ענפים א' ו"ג).

ב. אף אם הגט היה כשר בתכלית, ג"כ היתה אסורה להנשא על ידה, מכח הפסול דרבנן ד"קלא", (ענף י"ב).

ג. אפילו אם היה כאן גט רגיל, ג"כ היתה פסולה, מכח ה"מסירת מודעה", (ענף ז').

ד. בנ"ד ברור להלכה, דהבעל נאמן בסיפורו איך שהיה אנוס, עד שיוכחש ע"י עדים בבי"ד ובפניו דוקא, וכל הכחשה דבקלא בעלמא אינו כלום, (ענף ג').

ה. אופן המתן מעות בנ"ד, ותוך כדי כשהבעל היה שבוי ביד אנסיין, לא מהני ע"פ שום פוסק להכשיר את הכפיה כלל, והגט פסול ובטל לכו"ע, (ענפים ד' ו"ה).

ו. מענת האשה שמנע מלפרנסה, וגם הרחיק נדוד, לא מהני כלל להכשיר הכפיה בנ"ד מכח כמה מעמים, (ענף ו').

ז. מענת "מאים עלי" אפילו עם אמתלא מבוררת, לא מהני כלל להכשיר הכפיה, ואף לא בדיעבד, (ענף ז').

ח. להלכה מוסכם מכל הפוסקים, ד"גט מעושה" פסול ובטל מה"ת אף בדיעבד, ובנ"ד גם הרמב"ם יודה מכח ארבעה טעמים נפרדים מש"כ הפוסקים, (ענף ח').

ט. אפילו אם היה הבעל מאותן שמותר לכופן בשומיין לגרש [מה שז"א כלל בנ"ד], מ"מ אם מסכים לגרש

מעושה"], ודברתי פעם בענין זה עם מרן הגר"ז זצ"ל (גא"ד דניסק), וסיפר שהדבר גרם לו מזמן עגמת נפש, עד שהוא חולה ממש, שיש חשש "גמ מעושה" וכו', עכ"ל.

ועתה, אחרי כל האימורין הניתנין לעיל, הרינו מתחננים וגם מזהירים את ר' מנחם ביקסנשפאן מקרית יואל, ואת צירל בלום מלונדון אשת הר"ר מנחם מענדל בלום שליט"א, שח"ו כל יהינו להנשא, מרם שיתברר ויתלבן דינו של הגמ, לאור כל ה"פסלנות" החמורים המובארים כאן. ואם אכן יעשו כן ח"ו, אז נהיה מוכרחים להכריז עליהם בפומבי חוזר ושוב, שהם עוברים על האיסור החמור והנורא ד"אשת איש" רח"ל, ועל בניהם שיוולדו להם, שהם "ממזרים" גמורים לכל דבר עד סוף כל הדורות, ה"י.

ולא יועיל להם שום "היתר סתמי", מבלי הוכחת הנימוקים, מדוע שלא היו צריכין לחוש להלכה, לכל דברינו האמורים פה, על כל ערעור וערעור בפע"צ, דמכיון שהיה אסור להם ע"פ הלכה להסתמך על "היתר" כזה, שוב ידונו כ"מזידין" גמורים וכמבואר לעיל (ענפיס י"ג ו"ד). ואנו פונים בזה לכל בעל השפעה, שידע את גודל האחריות המוטל עליו, שלא לבגוד בחיובו שבתורת "ערבות", למנוע בעדן מלחשא בעוד מועד, מרם שיהיה כבר בגדר "מעוות לא יוכל לתקון", [זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר, (מגיג ט, 6)], ולמזהיר ולנוהר שלומים תן כמו נהר, א"ס.

וע"ז באעה"ח, בשם שאר חברי הבד"צ, ה' תצוה י"א אדר תש"ע לפ"ק. אברהם שמואל יהודה געשטעטנער